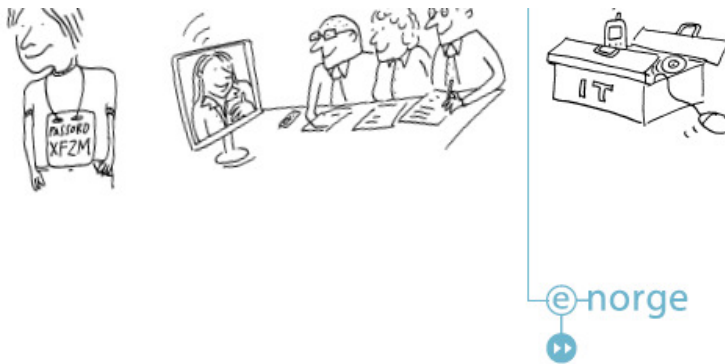

e-Norvegija 2009 – skaitmeninis šuo

MODERNISERINGSDEPARTEMENTET

Pratarmė

Norvegijos vyriausybės tikslas yra palengvinti visos visuomenės kasdieninį gyvenimą ir užtikrinti gerovę ir klestėjimą ateityje. Tinkamai naudojamos informacinės technologijos reikšmingai prisideda prie šių tikslų įgyvendinimo. Informacinės technologijos daugeliui iš mūsų yra tapę kasdiniu ir savaime suprantamu dalyku. Kuriami ir naudojami vis nauji produktai ir paslaugos, atsiranda naujos komunikacijos formos, IT naudojimas plečiasi į vis daugiau sričių. Pasitikėjimas technologijomis bei jų išmanymas taip pat didėja. Tačiau tuo pat metu auga ir priklausomybė nuo technologijos, o taip pat ir pažeidžiamumas.

Informacinės technologijos turi didelę galią transformuoti visuomenę. IT veikia vis daugiau ir daugiau visuomenės sričių – verslą, švietimą ir kultūrą, sveikatos priežiūrą ir socialinę rūpybą. Ir šie pakeitimai turi politines pasekmes. Jie suformuoja pagrindus ir sukuria poreikį IKT politikai, peržengiančiai atskirų sektorių ir institucijų ribas.

- Yra apskaičiuota, kad per artimiausius trejus metus europinė prekybos internetu rinka patrigubės ir pasieks 30 mlrd. Eurų.
- Vokietijos vartotojų internetu atsisiunčiamų mobiliųjų telefonų melodijų vertė siekia 360 mln. eurų. Tuo tarpu pasaulinė šios nišos rinka siekia 1,5 mlrd. eurų.
- Japonijos ir Korėjos gyventojai naudodamiesi internetu praleidžia žymiai daugiau laiko nei prie televizoriaus ekrano.
- Sparčiai populiarėja balso komunikacija per IP, telefonų skambučiai internetu. Pavyzdžiui, Skype programa, kuri yra vienas pagrindinių internetinės telefonijos tiekėjų, kiekvieną dieną sulaukia 150 000 naujų vartotojų.
- Beveik 40 proc. Europos produktyvumo augimo yra sąlygotas IKT.

Šiuose įdomiuose ir nuolat besivystančiuose procesuose Norvegija nori dalyvauti aktyviai, ambicingai ir su aiškiais ketinimais.

Norvegijos vyriausybė ketina žengti reikalingus žingsnius siekdama išnaudoti IKT ir žinių visuomenės turimą potencialą. Geresnis koordinavimas, aiškių investavimo kryptų nustatymas ir konkretūs, ambicingi ir tuo pačiu realiai įgyvendinami tikslai padės pasiekti kokybiškai reikšmingų rezultatų.

Aš noriu tęsti artimo bendradarbiavimo politiką su vyriausybinių ir vietos valdžios institucijų atstovais, privačiu sektoriumi, interesų grupėmis ir nepelno organizacijomis. Be aktyvaus ir konstruktyvaus skirtingų sektorių atstovų dalyvavimo tikrai nebūtų galima pasiekti tų rezultatų, kuriuos mes pasiekėme per tokį santykinai trumpą laiką. Ir juo labiau nebūtų realu tikėtis pasiekti tokių konkrečių tikslų, kokius mes išskėlėme eNorvegijoje 2009 m. Vienas pavyzdys yra bendro standarto elektroniam parašui nustatymas. Tai yra itin svarbi sąlyga kokybiškų skaitmeninių paslaugų, skirtų Norvegijos žmonėms, plėtojimui. Aš esu tvirtai įsitikinęs, kad mes išspręsimė kylančius iššūkius, išnaudosime galimybes ir dirbsime visi kartu siekdami mūsų užsibrėžtų tikslų.

eNorvegija 2009 yra dokumentas pristatantis viziją, kaip Vyriausybė išnaudos ir realizuos esamas galimybes. Norvegijai yra iškilusi atsakinga ir įdomi užduotis. eNorvegija 2009 mums leis iš tikrųjų padaryti skaitmeninį šuolį į priekį.

Oslas, 2005 m. birželis
Morten Andreas Meyer
Modernizacijos ministras

TURINYS

Pratarmė

Ivadas	4
Projektai ir iniciatyvos	5
eNorvegija 2009 monitoringas ir tolesnė eiga	6
1. Gyventojai ir skaitmeninė Norvegija	7
1.1 Skaitmeninis dalyvavimas kiekvienam	8
1.2 Skaitmeninė kompetencija	10
1.3 Skaitmeninės paslaugos gyventojams	12
1.4 Skaitmeninės teisės	14
1.5 Skaitmeninis žinių ir kultūros prieinamumas	15
2. Norvegijos verslo inovatyvumas ir augimas	16
2.1 Vertės kūrimas, inovacija ir restruktūrizavimas	17
2.2 Skaitmeninės paslaugos pritaikytos prie verslo ir pramonės poreikių	18
2.3 Didesnės pridėtinės vertės sukūrimas pakartotinai naudojantis informacija viešajame sektoriuje	18
2.4 Elektroninės prekybos vaidmuo prisidedant prie konkurencingumo didinimo	19
2.5 Pasiryžimas vykdyti tyrimus	20
3. Koordinuotas ir vartotojui pritaikytas viešasis sektorius	23
3.1 Skaitmeninė sąveika viešajame sektoriuje	25
3.2 Atvirų IKT standartų ir atviro šaltinio programų naudojimas	26
3.3 Sukurtų pranašumų panaudojimas ir nauji darbo metodai	26
Visų eNorvegija 2009 tikslų sąrašas	28
eNorvegija 2009 – prioritetinės iniciatyvos 2005 – 2007 m.	32

Jvadas

Vyriausybė nori sukurti žinių visuomenę, kurioje galėtų dalyvauti kiekvienas ir kuri išnaudotų informacinių technologijų potencialą. Pažengus technologijų taikymas suteiks Norvegijos piliečiams ir verslui geresnį gyvenimą ir prisidės prie didesnio vertės kūrimo, taip užtikrinant klestėjimą ir gerovę ateities kartoms. Informacinės technologijos skatins viešojo sektoriaus pažangą teikiant geriausias galimas paslaugas naudojantis turimais ištekliais. Skaitmeninės Norvegijos plėtros dėmesio centre – Norvegijos gyventojų, verslo ir pramonės poreikiai.

Per pastarąjį dešimtmetį itin išaugo viešųjų paslaugų kaštai. Jeigu viešojo sektoriaus užduotys nebus sprendžiamos geriau ir efektyviau, auganti darbo jėga nebepajėgs susitvarkyti su tomis užduotimis, kurias sąlygoja vis didėjanti senyvo amžiaus populiacija, kuriai reikia priežiūros ir globos. IKT yra priemonė galinti prie šių iššūkių sprendimo. Patobulinti sprendimai leis mums mažiau vargti „kilnojant popierius“ ir daugiau rūpintis priežiūra. Sumanus technologijų naudojimas užtikrins klestėjimą ir gerovės paslaugas ateičiai.

Verslas bei pramonė taip pat susiduria su nemenkais iššūkiais ir galimybėmis. Globalizacija ir finansinė integracija reikalauja iš Norvegijos įmonių lankstumo, gebėjimo keistis ir inovatyvumo. Aktyvus informacinių technologijų išnaudojimas yra svarbi prielaida mūsų konkurencingumui stiprinti. Tam reikalinga didinti visuomenės žinias ir įgūdžius bei skatinti efektyvią sąveiką tarp viešojo ir privataus sektoriaus.

eNorvegija 2009 skatins vyriausybės politiką orientuotą į ekonomikos augimą ir didesnės pridėtinės vertės kūrimą, klestėjimą ir pokyčius viešajame sektoriuje. Aukšto lygio mokslinių tyrimų bendruomenės, aukštas visuomenės skaitmeninio raštingumo lygis, taip pat didelės investicijos į IKT ir gerai išvystyta IKT infrastruktūra yra tie faktoriai, kurie leis Norvegijai tapti pasauline lydere.

Tinkamiausia būtų sekti Europos Sąjungos veiksmus IKT politikos srityje. Viena iš priežasčių yra tai, kad dėl EEE sutarties tiek ES, tiek Norvegijai galios iš esmės tas pats pagrindų reglamentas, taikomas informacinei visuomenei. Norvegijos IKT politika ir IKT politikos veiksmų planai daugelį metų buvo plėtojami atsižvelgiant į ES politiką. 2005 m. birželio 1 d. Europos Komisija pristatė naują IKT strategiją 2010 m. ES pateikia nuorodas į skaičiavimus, parodančius, kad IKT tenka beveik ketvirtis ES augimo (pagal BNP) vertės ir net 40 proc. produktyvumo augimo.

Informacinės visuomenės plėtros etapai

1) Susikūrimo etapas 1995 – 2005 m.

IKT įtraukimas į politinę darbotvarkę, plačiajuosčio ryšio plėtros skatinimas, programinės įrangos; parama programinės įrangos plėtrai ir žinių ugdymui; verslo ir institucijų perkėlimas į internetinę erdvę; IKT klausimų ir kalbos įtraukimas į informacinę visuomenę.

2) Plėtros etapas 2000–2010 m.

IKT taikymas visose paslaugose, procesuose ir sprendimuose; IKT įtakoja visas visuomenės dalis per įvairias platformas. Dėmesys koncentruojamas į prieinamumą ir įtrauktį.

3) Pokyčių etapas 2005–2015 m.

Plačiai dirbama su organizaciniais ir techniniais pokyčiais, naudojant žinomus metodus ir kiekybinius tikslus, e-paslaugas konsoliduojant į keletą prisijungimo vartų. Pagrindiniai pokyčiai viešajame sektoriuje, tuo pačiu privatus sektorius prisitaiko prie naujų informacinės visuomenės sąlygų.

4) Įgyvendinimo etapas 2010–2020 m.

Informacinės visuomenės procesai nuolat vyksta laikantis ankstesniuose etapuose aprašytu gairių ir nuostatų.

Šaltinis: EBPO

Informacinės visuomenės plėtra geriausiai apibrėžiama naudojant brandumo modelį. EBPO brandumo modelis apibrėžia keliais etapais vykstančią plėtrą.

Pirmasis e-Norvegijos planas buvo pristatytas 2000 m. birželį. Pirmieji trys eNorvegija planai (eNorvegija 1.0, 2.0, 3.0) buvo daugiau bendras atskirų ministerijų iniciatyvų aprašymas. Vėliau IKT iniciatyvoms, peržengiančioms sektorių ir ministerijų ribas buvo suteikti bendri rėmai. Tuo tarpu dokumento *eNorvegija 2005*, kurį Vyriausybė pristatė 2002 m. balandžio mėn., tikslas buvo nubrėžti pagrindinius principus ir tapti bendru visuotiniu politiniu dokumentu. Reguliaros *eNorvegija 2005* pažangos ataskaitos leido stebėti planuotą IKT plėtros iniciatyvų pažangą.

eNorvegija 2009 tikslas - išnaudoti ir realizuoti technologijos teikiamas galimybes. Iniciatyvos ir projektai prisidės siekiant tikslo, kuriuos gali padėti priartinti IKT. Šiandien Norvegijai yra iškilusi aktuali ir įdomi užduotis. Tai nėra vien tik technologijos klausimas, tai apima žymiai platesnę sritį - tai kaip mes bendraujame, dirbame, mokomės ir organizuojame viešąjį sektorių, taip pat tai yra susiję su gerovės kūrimu, skatinimu ir tvarkymu Norvegijos visuomenėje.

eNorvegija 2009 orientuojasi į tris tikslines kryptis:

- **Asmuo skaitmeninėje Norvegijoje**
- **Inovatyvumas ir augimas versle ir pramonėje**
- **Koordinuotas ir vartotojui pritaikytas viešasis sektorius**

Projektai ir iniciatyvos

eNorvegija 2009 orientuojasi į daugelį sričių apimančias iniciatyvas ir projektus. Jeigu mums reikalingas skaitmeninis šuolis į priekį, mes turime sukurti kontekstą ir galimybes sąveikai tarp įvairių administracijos, verslo ir profesinių sektorių lygių, taip pat tarp viešojo ir privataus sektoriaus.

Vyriausybė nustatė aiškius tikslus ir prioritetu įvardino tas iniciatyvas, kurios sąlygos pokyčius. Vyriausybė pagrindinį dėmesį skirs tam, kad viešasis sektorius ir verslas pasiektų kuo efektyvesnių rezultatų pasinaudodamas buvusiomis, esamomis ir būsimomis IKT iniciatyvomis. Pasinaudojimas pasiektais pranašumais turi būti vertinamas ne tik ekonominiu požiūriu, tačiau taip pat ir kokybiniu, socialiniu, kultūriniu bei demokratijos atžvilgiu. Skaitmeninių galimybių išnaudojimas viešajame sektoriuje turi išlaisvinti išteklius, sąlygoti didesnę piliečių dalyvavimą demokratiniuose procesuose bei suteikti geresnę informacijos pasiekiamumą.

Siekiant visuotinės skaitmeninės plėtros, viešasis sektorius daugelyje sričių turi būti vertinamas kaip vienas darinys. Turi būti užtikrinta horizontali ir vertikali sąveika tarp sektorių ir administravimo lygmenų. Rambøll Management

konsultantų 2004 m. atliktas ankstesnių eNorvegija planų vertinimas pabrėžia, kad kai kuriose srityje labiau jaučiamas centralizuotų iniciatyvų bei stipresnio koordinavimo poreikis, tuo tarpu kitose srityse prioritetas teiktinas keitimuisi žiniomis ir įgūdžiais. Rekomendacijos dėl geresnio koordinavimo yra ypač aktualios tokioms sritims kaip technologiniai standartai, IT architektūra ir pagrindinių nacionalinių IKT projektų koordinavimas. Šios nuostatos taip pat atitinka EBPO rekomendacijas ir Vyriausybė numato šių rekomendacijų laikytis.

eNorvegija monitoringas ir tolesnė eiga

Šiame plane, kiekvienai sričiai yra nustatyti konkretūs tikslai, pagal kuriuos bus rengiamos pažangos ataskaitos. Tikslai bus stebimi, kritikuojami, tikslinami ir skatins imtis naujų pastangų. Rezultatai bus skelbiami internete. Taigi, visa tai suteiks žinias apie *eNorvegijos 2009* pažangą.

Siekiant *eNorvegijos 2009* tikslų yra būtinas aiškus pasiskirstymas vaidmenimis ir atsakomybės sritimis. Pateiktas planas yra bendrosios privalomos gairės IKT politikos iniciatyvoms valstybiniu lygiu, tačiau tuo pačiu pateikia tam tikrą orientacinę struktūrą ir savivaldos sektoriui. Modernizavimo ministerija nustatys bendras gaires ir skatins bendradarbiavimą tarp ministerijų. Atsakomybė už konkrečių projektų ir iniciatyvų įgyvendinimą tenka atskiroms ministerijoms, apima visus verslo sektorius ir visus valdžios lygmenis.

Norvegijos vietos ir regionų valdžios institucijų asociacija (KS) yra svarbus partneris šiame procese. KS yra Modernizacijos ministerijos eNorvegijos forumo narys, taip pat KS yra atsakinga už eAdministravimo koordinavimą. Vietos valdžios sektoriaus veiksmai yra itin svarbūs siekiant užtikrinti efektyvesnį viešojo sektoriaus darbą. Dėl to, KS buvo specialiai pakviesta dalyvauti rengiant eNorvegija 2009.

2005 m. rudenį, remiantis *eNorvegijos* planu, KS parengs savo strateginį dokumentą bei imsis iniciatyvų remiant IKT plėtrą savivaldybėse.

1. Gyventojai ir skaitmeninė Norvegija

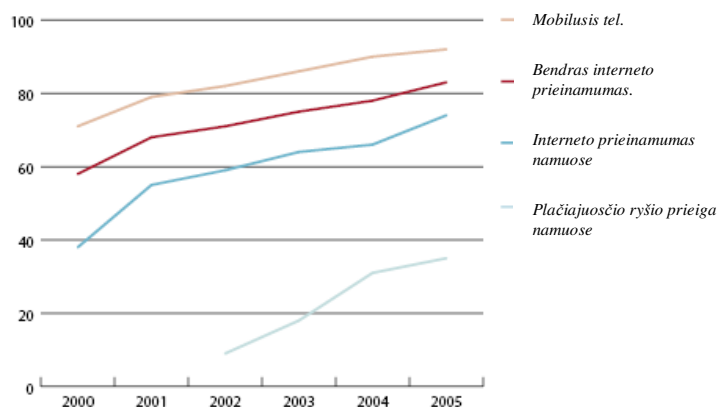
Vyriausybė nori, kad kiekvienas turėtų galimybę dalyvauti informacinėje visuomenėje. Skaitmeninės paslaugos turi būti pritaikytos ir orientuotos į asmens poreikius.

Siekiant užtikrinti dalyvavimą skaitmeninėje visuomenėje, Vyriausybė ketina:

- › interneto ir skaitmeninių paslaugų prieigas pritaikyti prie individo poreikių;
- › užtikrinti, kad paslaugos apimtų visus vartotojus ir vartotojų grupes;
- › užtikrinti, kad aukšta visuomenės skaitmeninę kompetenciją – švietimo, darbo ir bendruomenės srityse;
- › parengti gerą vartotojo ir asmens duomenų apsaugą;
- › prisidėti prie informacinės visuomenės kultūros plėtros;
- › užtikrinti internetinių žinių ir kultūros šaltinių prieinamumą.

Gyventojų prieiga prie IKT ir interneto

Šaltinis: TNS Gallup 2005 m. kovo mėn./ Teleplan 2005 m.

Vizijos ir galimybės

Vyriausybės siekis – IKT ir žinių visuomenė kiekvienam. Plačioji visuomenė turės gerą prieigą prie elektroninių paslaugų ir informacijos. Norvegija jau dabar yra tiesiam kelyje siekiant šio tikslo. Tarptautinė statistika rodo, kad Norvegija yra pasaulinis lyderis pagal gyventojų prieinamumą prie interneto ir internetinių paslaugų. 2005 m. balandžio mėn. 83 proc. iš mūsų – t.y. 3,2 mln. norvegų, turėjo internetinę prieigą. Prieš penkerius metus tokią prieigą turėjo tik vienas milijonas norvegų.

Norvegai vis daugiau bendrauja naudodamiesi elektroniniu paštu, pokalbių svetainėmis, internetu skaito knygas, užsako lėktuvo bilietus ir nakvynes viešbučiuose, atlieka banko operacijas. Organizacijos, asociacijos bei klubai turi savo interneto svetaines, siunčia elektroninius biuletenius savo nariams, taip pat informaciją siunčia SMS žinutėmis.

Vartotojai greitai įprato naudotis mobiliųjų telefonų teikiamais privalumais. Tokia tendencija palaipsniui įgis vis didesnį pagreitį. Bus sukurtos naujos bendravimo formos.

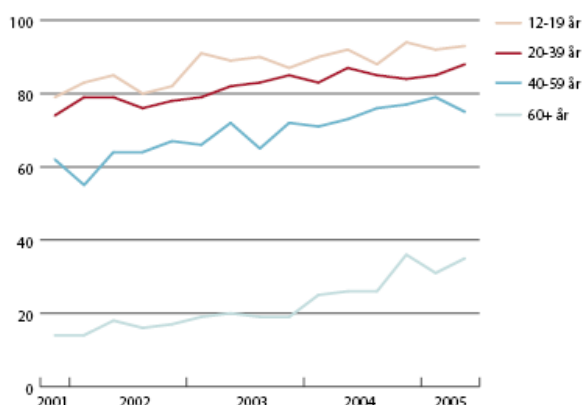
Nors daugelis iš mūsų turi prieigą prie technologijos, tačiau vis dar stebimi ryškūs skirtumai jų naudojimo ir įgūdžių lygmenyse. Kadangi vis daugiau socialinių sričių taikoma IKT, Vyriausybė nori užtikrinti, kad atitinkamos gairės ir mokymai apie IKT teikiamą naudą pasiektų visas visuomenės grupes. Didės investicijos į skaitmeninius įgūdžius gali būti svarbi priemonė padedanti išvengti asmenų diskriminavimo darbo rinkoje.

Suteikiant prieigą prie IKT, svarbus vaidmuo tenka bibliotekoms. IKT plėtros pasėkoje keitėsi jų vaidmuo – anksčiau buvę tik literatūros skleidėjais, dabar bibliotekos tampa įvairių sričių žinių ir informacijos centrais. Ypač atsižvelgiant į tai, kad PC ir interneto namuose neturintiems gyventojams, bibliotekos yra pagrindinė prieiga prie kompiuterio ir interneto.

Jauni žmonės turi kitokį įgūdžių rinkinį ir labiau vertina technologijų teikiamą naudą nei vyresnioji karta. Aktyvus technologijų naudojimas gali prisidėti prie platesnio ir aktyvesnio pilietinio dalyvavimo. Internetas suteikia galimybę bet kuriuo dienos metu gauti ir komentuoti informaciją apie politinių sprendimų procesus bei priimtus sprendimus. Centrinės, regioninės ir vietos valdžios politinės institucijos susiduria su iššūkiais ruošiant IKT priemones visuomenės įtraukimui į demokratijos procesus.

Interneto naudojimas pagal amžiaus grupes

Šaltinis: TNS Gallup 2005 m. kovo mėn

1.1 Skaitmeninis dalyvavimas kiekvienam

Siekiant išvengti skaitmeninės atskirties, itin svarbu, kad elektroninės paslaugos ir priemonės būtų pritaikytos visuotiniam naudojimui.

Tinkamai taikomos informacinės technologijos pagerina gyvenimo sąlygas toms visuomenės grupėms, kurioms reikalingos atitinkamos specialios sąlygos, tiek darbe, tiek asmeniniame gyvenime. Pranešimas Stortingui Nr. 40 (2002-2003) „Kliūčių pašalinimas turintiems specialiuosius poreikius“, atkreipia dėmesį, kad turintiems specialiuosius poreikius turėtų būti suteiktos tokios pačios galimybės asmens vystymuisi, pilietiniam dalyvavimui kaip ir kitiems visuomenės nariams. Todėl siekiant šių tikslų būtina pašalinti visuomenės sukurtas kliūtis, įskaitant ir technologijų sukurtus apribojimus. Vyriausybės veiksmų planas dėl didesnio prieinamumo turintiems specialiuosius poreikius, kuris buvo pristatytas 2004 m. lapkričio mėn., įvardija konkrečias iniciatyvas svarbiose socialinėse srityse, prioritetai suteikiant IKT.

Norvegija yra multikultūrinė visuomenė su įvairių mažumų grupėmis, kurių norvegų kalbos mokėjimo lygis yra labai skirtingas. Todėl viešajam informavimui būtina naudoti aiškia ir paprastą kalbą, kuri būtų visiems suprantama.

Visuotiniam dalyvavimui ir tapatybės jausmui svarbi yra galimybė oficialiuose registruose naudoti savo kalbos ženklus, t.y. teisingai transkribuoti vardus ir adresus. Vyriausybės iškelė tikslą, kad visuose oficialiuose registruose būtų galima naudoti samių kalbos rašmenis ir kad tokiais duomenimis būtų galima keistis tarp registry. Vyriausybė nusprendė, kad vyriausybės įstaigos privalo užtikrinti samių rašmenų naudojimą, iškart kai tik bus pakeistos senos IKT sistemos/registrai. Piliiečių prieigos vartai, MinSide (ManoPuslapis), ateityje taip pat bus prieinami samių kalbos versija.

Viešosios elektroninės paslaugos turės atitikti tarptautines prieinamumo gaires ir standartus. Oficialios internetinės svetainės privalo vadovautis tarptautinėmis WAI (Interneto prieinamumo iniciatyva, angl. *Web Accessibility Initiative*) gairėmis. Norge.no kasmet atlieka oficialių internetinių svetainių kokybės vertinimą pagal tarptautinius WAI reikalavimus. KS yra parengusi technines specifikacijas skirtas vietas/regioninės valdžios institucijų internetinėms svetainėms. Šios specifikacijos atitinka WAI gaires ir jas taip pat gali naudoti kiti viešojo sektoriaus dalyviai. Vykdydama viešuosius pirkimus, Vyriausybė nustatys reikalavimus gamintojams ir tiekėjams dėl universalus IKT priemonių dizaino.

Institucijos išleido licenciją skirtą skaitmeniniam televizijos tinklui. Tokio tinklo sukūrimas reikš, kad per 5 ar 10 metų laikotarpį bus pereita nuo šiuo metu vartojamo analoginio ryšio. Skaitmeninė televizija būti taikoma specialiuosius poreikius turinčių grupių reikmėms, pvz. akliams ar kurtiesiems, suteikiant geresnį naujų paslaugų prieinamumą.

Vyriausybė toliau palaikys schemą pagal kurią darbdavių kompiuterinei įrangai netaikomi mokesčiai ir padengs mokesčių kaštus susijusius su PC naudojimu namie bei plačiajuosčio ryšio naudojimu kompiuteriams.

Norge.no

Norge.no yra vyriausybės internetinė svetainė, skirta padėti susiorientuoti ieškant viešųjų paslaugų ir viešosios informacijos. Vartotojams suteikiama pagalba naršant, naudojantis interneto vartais ir paslaugomis, kurios teikiamos telefonu, el. paštu, interneto pokalbių svetainėse ir SMS žinutėmis. Norge.no taip pat prisideda įgyvendinant vyriausybės informacinę politiką prieinamumo visiems ir universalus internetinių paslaugų dizaino srityse.

(norge.no)

Tikslai

- Iki 2007 m. turi būti sukurtos schemos, užtikrinančios, kad visi, neturintys interneto prieigos, turėtų galimybę naudotis internetinėmis paslaugomis savo rajone.
- Iki 2007 m. 80 proc. visų oficialių internetinių svetainių turi atitikti Norge.no taikomus prieinamumo kriterijus.

1.2 Skaitmeninė kompetencija

Skaitmeninės kompetencijos poreikis auga ir keičiasi itin sparčiai. Skaitmeninė kompetencija apima gebėjimus pasinaudoti IKT teikiamomis galimybėmis bei atsakingą ir inovatyvų šių technologijų taikymą mokymo įstaigose ir darbe. Skaitmeninė kompetencija taip pat apima gebėjimą kritiškai vertinti informacijos turinį ir šaltinius. Skaitmeninių priemonių naudojimas yra įgūdis, kurį asmuo turi išsiugdyti, palaikyti ir nuolat tobulinti, tam, kad taptų skaitmeninėje srityje kompetentingu ir kritišku piliečiu. Tai apima:

- › konkretų apibrėžimą, kas turėtų būti laikoma skaitmeninės kompetencijos pagrindais;
- › reguliarius visuomenės skaitmeninės kompetencijos tyrimus;
- › IKT patirties mokymų sklaidą vyresniems piliečiams;
- › iniciatyvas skitas darbo ieškančių asmenų IKT kompetencijos ugdymui.

Daugelis žmonių skaitmeninius įgūdžius įgauna mokymo įstaigose ar darbe. Tačiau didžiausius sunkumus šioje srityje patiria tie iš mūsų, kurie IKT nenaudoja darbe arba yra nedirbantys ir nesimokantys. Šiuo metu maždaug 700 000 darbingo amžiaus žmonių yra visiškai arba dalinai už darbo sistemos ribų. Pasiruošimas skaitmeninei sąveikai tarp visuomenės ir viešųjų paslaugų teikėjų vyksta ir naujoje darbo ir socialinės gerovės agentūroje. Čia su vartotojais stengiamasi bendrauti elektroniniu būdu, o sudarant galimybes kiekvienam dalyvauti tokioje komunikacijoje. Tokios iniciatyvos prisidės prie didelės grupės žmonių skaitmeninės kompetencijos ugdymo.

Daugelis tų, kurie yra už švietimo sistemos ar darbo rinkos ribų, vis tiek yra aktyvūs technologijų vartotojai. Jauni žmonės, kurie negali rasti darbo dažnai turi mobiliųjų telefonų ir kompiuterių naudojimosi įgūdžius, net ir nepaisant riboto išsilavinimo. Todėl institucijos, plėtodamos elektronines paslaugas, turi orientuotis į įvairius visuomenės skaitmeninius įgūdžius.

Nacionalinė informacijos saugumo strategija

Nacionalinėje informacijos saugumo strategijoje, paskelbtoje 2003 m. birželio mėn., vyriausybė įvardijo keturis tikslus, kuriais siekiama informacinio saugumo Norvegijos visuomenėje. Šie tikslai yra:

- Svarbiausios infrastruktūros, naudojamos keitimuisi elektronine informacija turi būti tvirtos ir saugios įvertinant joms išskylančias grėsmes. Svarbiausios informacinės sistemos turi būti apsaugotos taip, kad saugumo pažeidimo žala nebūtų didesnė nei priimtina rizika.
- Naudojantis ir kuriant informacines sistemas bei keičiantis elektronine informacija Norvegijoje turi būti ugdoma informacinio saugumo kultūra. Informacinis saugumas turi būti pagrindinis elementas vartotojams ir Norvegijos verslui naudojantis IKT.
- Norvegija turės viešai prieinamą infrastruktūrą elektroniniams parašams, bendravimo partnerių identifikavimui ir saugiau informacijos perdavimui.
- Informacijos saugumą reglamentuojančios taisyklės bus rengiamos ir taikomos koordinuotai, bus suprantamos ir aiškios vartotojui, kad reikalingų priemonių taikymas vyktų efektyviausiu ir labiausiai tinkamu būdu.

Didžiausias šiuo metu vykstantis bendras projektas tarp darbo rinkos dalyvių ir institucijų yra ketinimų pareiškimas dėl atviresnės darbo rinkos. Vienas iš trijų gretutinių tikslų yra geresnis išteklių ir darbo galimybių išnaudojimas pasitelkiant vyresniojo amžiaus darbo jėgą bei vidutinio pensijinis amžiaus ilginimas. Patirtis rodo, kad kuomet IKT mokymai orientuojami į vyresnio amžiaus grupės poreikius, jų skaitmeninė kompetencija sparčiai išauga ir tuo pačiu sumažėja vyresniųjų darbuotojų pašalinimo iš dirbančiųjų gretų rizika. Šio projekto patirtis bus plėtojama ir toliau, bendradarbiaujant darbo rinkos dalyviams.

Daugiau nei 25 proc. visų šalies gyventojų sudaro amžiaus grupė virš 55 metų. Ši amžiaus grupė intensyviai naudojami viešosiomis paslaugomis, t.y. sveikatos priežiūros bei socialinės rūpybos. Tuo pačiu, šios amžiaus grupės dalyvavimas internetinėje bendruomenėje yra menkas ir daugelį jų aplenkia skaitmeninių procesų mokymai darbe.

Vyriausybė parengs nacionalinius tikslus mokymui ir mokymuisi. Tai leis geriau suprasti kokius skaitmeninius įgūdžius informacinėje visuomenėje turi turėti kiekvienas ir taip pat suteiks žinias apie gyventojų įgūdžių poreikius ir lygį.

Visuomenės tyrimai bus vykdomi bendradarbiaujant su profesinėmis įstaigomis bei atitinkamomis tyrimų, darbdavių ir darbuotojų bendruomenėmis bei didžiosiomis interesų grupėmis.

Vyriausybė siekia, kad Norvegijos švietimo sistema taptų viena iš lyderių švietimo srityje naudojant IKT mokymui ir mokymuisi. Bus taikoma holistinė IKT taikymo švietime perspektyva, apimanti mokymo dalykus ir programas, mokytojų ir mokyklos vadovų skaitmeninės kompetencijos ugdymą, infrastruktūrą, taip pat mokslinius tyrimus ir plėtrą. Skaitmeninės kompetencijos programoje 2004-2008 užsibrėžta vizija – skaitmeninė kompetencija visiems. Nuo 2006 m. naujose programose pradinėms ir vidurinėms mokykloms skaitmeninės priemonės įtraukiamos į vieną iš penkių pagrindinių įgūdžių, kurie turi būti integruoti į visus mokomuosius dalykus. Švietimo akto 4A-1 dalis taip pat numato pradinio mokymo galimybę suaugusiems, kuriems asmeniniu vertinimu toks mokymas yra reikalingas, jeigu jie neturi teisės į tolesnį švietimą, kaip numatyta 3-1 dalyje. Integruojant penkis pagrindinius įgūdžius, tokius kaip skaitmeninių priemonių naudojimas, taip pat bus aktualu suaugusiems naudojantis teise į pradinį mokymą. Tai vertina Švietimo ir mokslinių tyrimų ministerija.

Šiuo metu mokyklose technologijų taikymo lygis ir apimtis labai skiriasi. Siekiant paskatinti geresnį IKT integravimą į mokymo ir mokymosi procesus, Vyriausybė skirs prioritetą mokyklos vadovų ir mokytojų skaitmeninės kompetencijos ugdymui bei skaitmeninių mokymo išteklių, susijusių su praktiniu IKT naudojimu švietimui, plėtrai.

Skaitmeninės kompetencijos programa yra svarbi siekiant „Žinių augimo“ (norv. -, *Kunnskapsløftet*), t.y. vykdamas Vyriausybės inicijuotą pradinio ir vidurinio švietimo sistemos reformą. Švietimas vaidins svarbų vaidmenį didinant interneto naudojimo sąmoningumą. Tam, kad kuo geriau veiktų pagalbinės mokomosios priemonės, mokomųjų šaltinių plėtra turi būti orientuota į atvirų standartų naudojimą.

Skaitmeninės kompetencijos programa

Skaitmeninės kompetencijos programa 2004-2008 yra pagrindinė Vyriausybės IKT švietimo srityje. Moderni švietimo sistema sukuria naujus iššūkius infrastruktūrai, kompetencijos ugdymui ir skaitmeniniams mokymo ištekliams. Programa sprendžia šiuos klausimus įgyvendinant centralizuotas iniciatyvas ir projektus. Vienas iš tokių centralizuotų iniciatyvų pavyzdžių yra „*Learning Network*“ (*Mokymosi tinklas*), kuriame mokyklos yra kviečiamos mokyti viena iš kitos ir bendradarbiaujant tobulėti patiems.

Tikslai

- Pagrindiniai skaitmeniniai įgūdžiai yra svarbūs tiek siekiant išvengti iškritimo iš darbo rinkos, tiek ir siekiant palengvinti darbo paieškas. Vienas iš IA (*IA Agreement*) susitarimo etapų apima vyriausybės bendradarbiavimą su darbo rinkos dalyviais įgyvendinant prevencines iniciatyvas, kuriomis siekiama, kad pagrindinių skaitmeninių įgūdžių trūkumas darbe netaptų prielaida pašalinimui iš darbo rinkos. Skaitmeninės kompetencijos ugdymas taip pat bus naudojamas darbo ir socialinės gerovės administracijoje kaip kokybinės priemonės tais atvejais, kuomet tokios kompetencijos trūkumas užkerta kelią prioritetinėms darbo rinkos grupėms grįžti į darbo rinką.
- Iki 2008 m. skaitmeninė kompetencija taps pagrindiniu švietimo ir mokymosi prioritetu, ypatingą dėmesį teikiant:
  - IKT kaip pagalbinei mokymo priemonei: mokiniai ir studentai galės naudotis IKT saugiai, kūrybiškai ir suprantamai ugdydami žinias ir įgūdžius, būtinus pilnaverčiam dalyvavimui visuomenės gyvenime.
  - IKT naudojimas akademinuose dalykuose: IKT bus integruota į visus dalykus ir bus vertinimo dalimi (kur tinkama).
  - Skaitmeninė kompetencija: siekiant užtikrinti atitinkamą mokinių ir studentų kompetenciją, turi būti parengti metodai ir priemonės įvertinti ir išmatuoti mokinių bei studentų skaitmeninius įgūdžius.

1.3 Skaitmeninės paslaugos gyventojams

Vyriausybė užtikrins plačiajuostį ryšį ir platų spektrą skaitmeninių viešųjų paslaugų. Skaitmeninių viešųjų paslaugų plėtra turi būti pagrįsta gyventojų poreikiais ir supaprastinti sąveiką tarp gyventojų ir viešojo sektoriaus. Šios paslaugos greita interneto bus prieinamos ir kitais komunikacijos kanalais, pvz. per mobiliuosius telefonus ar skaitmeninę televiziją.

Viešosios skaitmeninės paslaugos šiuo metu yra prieinamos atskirų įstaigų interneto svetainėse. Todėl Vyriausybė toliau tęs šią decentralizuotą plėtrą. Siekiant palengvinti gyventojų kasdieninį gyvenimą, Vyriausybė tuo pačiu metu sukurs internetinę *online* viešųjų paslaugų tarnybą, pristatančią interaktyvias paslaugas¹. Šis paslaugų tarnyba, MinSide, siūlys paslaugas vartotojui draugišku būdu. T.y. vartotojams ieškant konkrečių paslaugų nebereikės aiškintis, kad atsakingas už tų paslaugų teikimą. MinSide siūlys visuomenei į vartotoją orientuotą informaciją iš viešų šaltinių, galimybę prisijungti prie elektroninių paslaugų bei komunikacijos kanalą, kuris seka aktualią informaciją ir informuoja apie konkrečiam vartotojui aktualius pranešimus, ataskaitas ir sprendimus.

MinSide kaip komunikacijos portalas suteiks galimybes atskiriems vartotojams duoti sutikimą gauti informaciją ir jiems aktualius sprendimus elektroniniu būdu. Tai bus svarbus žingsnis link pilnavertės skaitmeninės sąveikos su viešuoju sektoriumi. Asmenys, kurie to pageidaus, turės galimybę gauti laiškus bei bendrauti su institucijomis naudojantis kitomis komunikacijos priemonėmis.

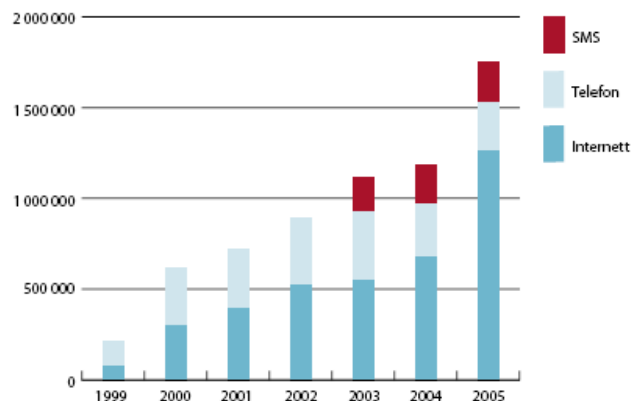
Vyriausybė siekia, kad visos atitinkamai galimos vyriausybės, savivaldybių ir regioninės valdžios institucijų teikiamos paslaugos vėliausiai iki 2009 m. būtų prieinamos skaitmeniniu būdu. Taip pat bus svarstoma kaip paskatinti naudojimąsi šiomis skaitmeninėmis paslaugomis. Tokio paskatinimo pavyzdžiai galėtų būti vėlesni terminai teikiant informaciją apie pajamas/ ataskaitas ir greitesni atsakymai/ trumpesnis svarstymo laikotarpis, jeigu informacija pateikiama/ užklašimas atliekamas elektroniniu būdu.

Administravimo modernizavimui naudojant ištisą parą veikiančias *online* paslaugas būtinas saugumas ir duomenų apsauga. Kad visuomenė jaustųsi saugi ir saugiai naudotųsi šiomis paslaugomis, būtina surasti bendrą sprendimą dėl elektroninių ID ir elektroninių parašų, žr. 3.1 skyrių. Tai reikėtų, kad norvegams užteks turėti vieną elektroninę ID visoms online viešosioms paslaugoms, taip išvengiant trūkumų ir painiojimosi tarp skirtingų vartotojų vardų, slaptažodžių ir slaptažodžių generatorių.

---

¹ „Interaktyviomis paslaugomis“ mes vadiname dviejų tipų paslaugas. Visų pirma tokias, kurios yra pilnai automatinės, t.y. paslaugas, kurias teikia IT sistemos, kuomet sistemoje yra nustatyti aiškūs kriterijai. Visų antra, tokias pilnai elektronines paslaugas, kuriose visas atvejo apdorojimas, nuo pat pradžios iki pabaigos yra atliekamas elektroniniu būdu.

1,8 mln. norvegų mokesčių deklaracijas 2005 m. pateikė el. būdu
Šaltinis: Mokesčių administracija

MinSide, piliečių portalas

MinSide bus *online* elektroninė viešųjų paslaugų tarnyba, kuri sudarys galimybes gyventojams saugiai prisijungiant gauti elektronines paslaugas iš vieno asmeninio internetinio puslapio. MinSide bus į vartotoją orientuotas portalas, kuriame visa susijusi informacija kiekvienam gyventojui ir apie jį bus prieinama vienoje vietoje. Ši paslauga pradės veikti 2005 m. pabaigoje, kaip Norge.no internetinės svetainės dalis. Vėliau eigoje šis portalas bus plečiamas. Vėliausiai iki 2009 m. visos atitinkamos vyriausybės, savivaldybių ir regioninės valdžios institucijų teikiamos skaitmeninės paslaugos bus prieinamos per MinSide.

Visuomenei skirtų skaitmeninių paslaugų plėtra turi remtis atvirais standartais. Tam tikrų teksto apdorojimo sistemų, naršyklių ir el. pašto programinės įrangos naudojimas neturi nulemti viešųjų paslaugų prieinamumo. Atviri standartai taip pat yra aptariami 3.2 skyriuje.

Labai svarbu, kad atskirti vartotojai pasitikėtų technologija. Informacinės technologijos yra naudojamos vis daugiau sričių ir mes vis labiau tikimės, kad šios technologijos bus vartotojui draugiškos ir veikiančios. 2005 m. balandžio mėn. Norvegijos Vyriausybė sukūrė *nettvett.no*, t.y. internetinę svetainę, kurioje pateikiama interneto saugumo gairės, patarimai ir susijusi informacija. Ši informacija yra skirta tiek privatiems vartotojams, tiek ir smulkiam ir vidutiniam verslui.

Tikslai

- Iki 2009 m. visos atitinkamos interaktyvios paslaugos, kurių tikslinė grupė yra visuomenė, bus prieinamos per piliečių portalą, MinSide.
- Visos naujos interaktyvios paslaugos, kurių tikslinė grupė yra visuomenė, bus kuriamos ir plėtojamos taip, kad jos būtų prieinamos per MinSide portalą nuo pat jų pajungimo momento.
- Bus atidžiai stebima kaip tikslinės grupės naudojami elektroniniais paslaugomis. Didelių apimčių paslaugų atveju (pvz., koordinuotas priėmimas į aukštąsias mokymo įstaigas, kt.), bent 75 proc. tikslinės grupės turi naudotis elektroniniais paslaugomis iki 2009 m.
- Iki 2009 m. 80 proc. viešųjų skaitmeninių paslaugų vartotojų bus patenkinti arba labai patenkinti teikiamomis paslaugomis.

1.4 Skaitmeninės teisės

Informacinės visuomenės plėtra įtakoja vartojimo kultūrą ir taip pat sukuria naujus iššūkius, tokius kaip asmens duomenų apsauga, intelektinės nuosavybės teisės ir vartotojų apsauga. Naujos technologijos bus prieinamos didžiausiai daliai vartotojų. Tačiau tuo pačiu vartotojų grupių, norinčių naudotis teikiama paslaugomis, neturėtų riboti tokios kliūtys kaip ilgas užsirašymo laikotarpis (*lock-in*) ar speciali programinė įranga.

Intelektinės nuosavybės teisių apsaugos srityje, Vyriausybė siekia išlaikyti subalansuotą santykį tarp vartotojo interesų ir šių teisių turėtojų interesų. Technologijų plėtra kelia daug naujų klausimų. Jie gali būti susiję su santykiu tarp skirtingų įrašų atkūrimo priemonių, dizainu ir praktiniu techninės apsaugos sistemų (angl. - *DRM systems*) tvarkymu bei santykiais tarp teisių turėtojų ir įrašų atkūrimo įrangos tiekėjų. Todėl būtina ir toliau stebėti šioje srityje vykstančius procesus.

Informacijos prieinamumo ir paprasto naudojimosi paslaugomis poreikis turi būti subalansuotas įvertinant duomenų tvarkymo reikalavimus ir duomenų apsaugą. Administravimo taisyklės susijusios su duomenų tvarkymu ir konfidencialumu, taip pat su administracijos paslaugų organizavimu atskirose sistemose dalinai yra grindžiamos duomenų apsaugos ir teisinio saugumo principais. Nėra užtikrinta, kad tradiciškai taikomas informacinių sistemų apsaugos būdas, dažnai fiziškai atskirtas nuo išorinių sistemų, yra geriausias būdas laiduoti tinkamą asmens duomenų apsaugą ateityje. Paprastesnis, geresnis informacijos iš vyriausybės prieinamumas taip pat gali skatinti geresnę duomenų apsaugą prisidedant prie didesnio sąmoningumo, supratingumo ir priežiūros tos asmeninės informacijos, kuri yra gaunama iš valdžios institucijų, registruojama ir naudojama.

Asmens duomenų apsaugos aktas, kuris yra bendrasis įstatymas reglamentuojantis elektroninį asmens duomenų tvarkymą yra parengtas vadovaujantis ES direktyva, o pagal šią direktyvą nacionalinei specifikai yra paliktos tik ribotos galimybės. Tačiau tai nedraudžia skirti didesnę dėmesį duomenų apsaugos technologijoms², atsekamumui ir vėlesniam peržiūrėjimui kaip dar vienam žingsniui link didesnio informacinio saugumo ateityje. Teisingumo ministerija, atlikdama Asmens duomenų apsaugos akto vertinimą, kuris bus pradėtas 2005 m., į šį vertinimą įtrauks klausimą ar, ir jeigu aktualu, kaip teisės aktai gali prisidėti prie tokios technologijos kūrimo ir naudojimo.

Tikslai

- Iki 2007 m. visi piliečiai turi turėti galimybę pasirinkti ar bendravimas su bei užklausimai iš valdžios institucijų bus pateikiami elektroniniu būdu.
- Iki 2009 m. turi būti atlikta visapusiška autorinės teisės reglamentuojančių teisės aktų peržiūra. Tuo pačiu vertėtų peržiūrėti teisės aktus reglamentuojančius skaitmeninio turinio kopijavimą, sklaidą ir susijusias technines apsaugos sistemas.
- Iki 2009 m. visos viešojo sektoriaus įstaigos turi būti parengę sprendimus leidžiančius asmeniui atkurti savo personalinius duomenis saugiu ir paprastu būdu.

---

² T.y. sistemos, kurios pvz. suteikia geresnę informaciją vartotojui apie tai, kaip yra renkama, registruoja, jungiama ir siunčiama asmeninė informacija apie jį patį.

1.5 Skaitmeninis žinių ir kultūros prieinamumas

Kultūros sektorius turi platų spektrą kultūrinių produktų, kaupiamų tokiomis formomis kaip filmai, muziejų kolekcijos, archyvai, radijas, muzika ir knygos. Net jei per pastarąjį dešimtmetį didelė dalis jų jau buvo perkelta į skaitmeninį formatą ir yra prieinama internetinėje erdvėje, tačiau vis dar yra didelė dalis šių produktų, kurie turėtų būti lengviau prieinami. Pagrindinė Vyriausybės nuostata yra tokia – bet kas, kas yra finansuoja viešosiomis lėšomis, turi būti prieinama visuomenei. Bus parengtas planas parodantis, kas yra atlikta iki šiol bei išdėstantis strategiją tolesniam Norvegijos paveldo skaitmenizavimui, įskaitant filmus, literatūrą, muziejų ir archyvų kolekcijas, specialiųjų žinių šaltinius ir nacionalinius audio bei fotografijos archyvus. Vadovaujantis autorinių teisių apsaugos susitarimais ir asmens duomenų apsaugos taisyklėmis, bus parengtos schemos, kurios palengvins prieinamumą ir padidins visuomenei prieinamų kūrinių spektrą. Svarbi Norvegijos paveldo dalis yra didelės apimties medžiaga iš Norvegijos transliavimo korporacijos (NRK). Pageidautina, kad šių archyvų medžiaga vėl taptų prieinama ir jau nauju būdu. Įstatymo projektas (Ot.prp. nr. 46 (2004-2005 m.), Autorinių teisių apsaugos akto pakeitimai), paruošė kelių paprastesniam medžiagų iš NRK archyvų paviešinimui. Įstatymu leidžiama transliuotojui sudaryti susitarimus su atitinkamos srities organizacijomis. Tuo būdu NRK sudaroma galimybė padaryti savo archyvus prieinamais ir padidinti jų prieinamumą visuomenei. Nuo 2006 m. rudens pradinio ir vidurinio švietimo įstaigose bus įvedamos naujos programos. Skaitmeninė kultūrinė medžiaga bus svarbi mokomoji priemonė. Todėl Vyriausybė įvertins kaip didesnę dalis NRK archyvų, Norvegijos filmų instituto, Nacionalinės bibliotekos, muziejų, archyvų ir atitinkamų institucijų turimos medžiagos galėtų būti naudojama pradinio ir vidurinio švietimo tikslais.

Norvegijos skaitmeninė biblioteka

Norvegijos skaitmeninė biblioteka yra penkerių metų nacionalinės iniciatyvos programa, globojama Norvegijos archyvų, bibliotekų ir muziejų įstaigos. Programa siekiama sukurti bendrą skaitmeninę biblioteką ir suteikti priėjimą prie visos informacijos ir žinių. Programos ambicija – koordinuoti esamas paslaugas bei plėtoti naujas paslaugas. Tuo būdu, Norvegijos skaitmeninė biblioteka padarys prieinamą itin vertingą ir kokybišką turinį. Vartotojai turės prieigą prie skaitmeninių žinių, kultūros ir patirties šaltinių bei paslaugų (*norskdigitalbibliotek*).

Viešosiomis lėšomis finansuojami moksliniai tyrimai ir plėtra, kartu su kultūra, yra nauda kurioje dalinimosi kaštai yra menki, lyginant su paties darbo atlikimu. Kasmet iš nacionalinio biudžeto moksliniams tyrimams ir plėtrai skiriama maždaug 14 mlrd. NOK finansavimas. Patirtis rodo, kad šių mokslinių tyrimų rezultatai plačiau žinomi, jei yra paskelbti internete. Vyriausybė parengs sprendimus kaip šiuos viešosiomis lėšomis per Norvegijos mokslinių tyrimų tarybą finansuotų mokslinių tyrimų rezultatus padaryti lengviau prieinamais internetu. Vyriausybė skatins atvirų ir nemokamų žurnalų ir publikacijų archyvų talpinimą internete. Per 2006 m. Švietimo ir mokslinių tyrimų ministerija įvertins kaip Norvegijos mokslinių tyrimų rezultatai gali būti padaryti prieinamais.

Kulturnett.no

Kulturnett.no sukūrė Kultūros ministerija siekdama įgyvendinti nacionalinius kultūros politikos tikslus, tame tarpe – atverti ir padaryti matomu Norvegijos kultūros išteklių vertę. Šios iniciatyvos redagavimo atsakomybė tenka Norvegijos archyvų, bibliotekų ir muziejų įstaigai. Iniciatyva siekiama visuomenei suteikti žinias ir patirtį per skaitmeninę kultūrą ir skaitmeninę informaciją apie kultūrinius išteklius. Kulturnett.no yra Norvegijos kultūrinių institucijų/ menininkų pristatymo arena ir jų veiklos pristatymas.

Tikslai

- Iki 2007 m. bus parengta strategija pasiūlanti kaip spręsti paveldo, įskaitant filmus, literatūrą, muziejų ir archyvų kolekcijas, profesinės literatūros šaltinius ir nacionalinius audio ir fotografijos archyvus, skaitmeninio prieinamumo klausimą. Strategija bus parengta remiantis autorinių teisių apsaugą ir asmens duomenis reglamentuojančiais teisės aktais.
- Iki 2009 m. bus parengti sprendimai užtikrinantys internetinį prieinamumą prie kultūrinio paveldo ir patirties šaltinių švietimo institucijoms ir plačiajai visuomenei.

2 Norvegijos verslo inovatyvumas ir augimas

Siekiant išsaugoti konkurencinį pranašumą ir užtikrinti visuomenės klestėjimą ir gerovę, Norvegija turi padidinti augimą ir pridėtinės vertės kūrimą iš žinių pagrindu vystomo verslo. Viešasis sektorius, stambus ir smulkus verslas privalo pagerinti darbo su informacinėmis technologijomis kokybę ir visapusiškai pasinaudoti technologijų teikiamomis galimybėmis.

Vyriausybė sukurs geras pamatines sąlygas verslui:

- › skatindama pridėtinės vertės kūrimą per inovacijas ir pokyčius pagrįstus IKT;
- › plėtodama paslaugas, kurios supaprastina tolesnę sąveiką tarp verslo ir valdžios institucijų bei sumažina popierines užklausas ir dokumentus;
- › užtikrindama gerą ir kokybišką prieigą prie viešojo sektoriaus informacijos, naudingos kuriant pridėtinę vertę didinančias paslaugas;
- › prisidėdama prie pažangesnių paslaugų plėtros veikdama kaip reiklus klientas valdžios institucijos vaidmenyje;
- › pasirengdama elektroninės komercijos vaidmeniui didinant konkurencingumą;
- › sumažindama kaštus, sukuriant pagrindus efektyviai ir dalykiškai konkurencijai;
- › pasirengdama moksliniams tyrimams IKT sektoriuje;
- › vykdydama mokesčių reformą. Remdamasis kitų šalių pavyzdžiu, Vyriausybė palaipsniui atsisakys inovacijas stabdančio nuosavybės mokesčio.

Vizijos ir galimybės

Norvegijos ekonomikoje ir versle būtina skatinti inovacijas ir pokyčius. Vyriausybė prisidės ir sudarys galimybes inovacijoms ir pokyčiams užtikrindama verslui ir pramonei aiškų ir nuspėjamą veikimo kontekstą. Į ateitį orientuota politika yra grindžiama pripažinimu, kad Norvegijos iššūkis yra – daugiau inovacijų ir sumanesnis darbas. Tai reiškia, kad verslo ir pramonės gebėjimai turi būti skatinami. Tuo pačiu, viešajam sektoriui tenka svarbus vaidmuo sudarant galimybes verslo inovacijoms.

IKT yra priemonė galinti ženkliai prisidėti prie šių tikslų įgyvendinimo. Technologijos suteikia greitesnius ir geresnius sprendimus keitimuisi informacija ir sudaro galimybes racionaliau organizuoti darbo procesus bei pasiūlyti pridėtinę vertę turinčias paslaugas.

Viena iš svarbių priemonių šiame kontekste yra konkurenciją reglamentuojantys teisės aktai. Technologijų, teisinių nuostatų pokyčiai ir didėjantis skaitmeninių paslaugų poreikis ištrynė tradicines ribas tarp IKT sektoriaus, žiniasklaidos sektoriaus ir telekomunikacijų sektoriaus, juos apjungiant ir pakeičiant integruotu informavimo ir komunikavimo sektoriumi. Tai dažnai vadinama konvergencija. Reglamentuojami ir nereglamentuojami režimai susitinka ir iškyla konkurencinės politikos iššūkiai, kadangi žaidėjai, anksčiau veikę aiškiai atskirtose rinkose dabartinėje apjungtoje rinkoje gali tapti dominuojančiais. Elektroninės komunikacijos aktas, įsigaliojęs 2003 m., leidžia laipsniškai pereiti prie bendrų konkurencijos teisės aktų. Tačiau reikės priimti specialias nuostatas reglamentuojančias komunikavimo sektorių.

Siekiant tarptautinio konkurencinio pranašumo, Norvegijos verslui aktualu, kad viešojo sektoriaus administracija būtų tvarkinga ir ne biurokratuota. Kuo mažiau laiko verslui reikia skirti atsiskaitant valdžios institucijoms, tuo daugiau laiko yra skiriama pridėtinės vertės kūrimui. Vyriausybė siekia, kad Norvegija taptų lydere teikiant atitinkamas elektronines paslaugas verslui ir pramonei. Savo parengtame dokumente *Paprastesnė Norvegija*, Vyriausybė užsibrėžė tikslą, kad verslo administraciniai kaštai, sąlygoti įvairaus reglamentavimo, iki 2012 m. sumažėtų 25 proc. Vyriausybė mano, kad intensyvios pastangos šioje srityje yra ir būtinos, ir galimos.

Viešosios institucijos ir įstaigos disponuoja didelėmis apimtimis informacijos, kuri gali būti pagrindu naujoms pridėtinę vertę turinčioms paslaugoms ir pridėtinės vertės kūrimui, jei yra sudarytos sąlygos tolimesniam šios informacijos panaudojimui. Su tuo yra susijusi ir ES pagrindų direktyva dėl tolesnio valdžios institucijų duomenų panaudojimo. Ši direktyva bus perkelta į Norvegijos teisės aktus per 2005 m. Vyriausybė taip pat pasiūlė, kad Norvegija dalyvautų ilgalaikėje ES programoje eContentplus (2005–2008 m.).

2.1 Vertės kūrimas, inovacija ir restruktūrizavimas

Verslas prisitaiko ir nuolat įvairiose srityse naudoja naujas technologijas. Kelios pramonės šakos IKT naudoja labai intensyviai. Paslaugų teikėjai, tokie kaip mažmenininkai, bankai ir kelionių įmonės globaliu mastu patiria didžiulius skaitmeninius pokyčius, šių pokyčių centre yra ir Norvegija. Norvegija taip pat turi dinamišką informacinį sektorių, kuris teikia paslaugas verslo sektoriui ir pramonei.

Atliktos apklausos rodo, kad viena iš pagrindinių kliūčių pokyčiams Norvegijos smulkaus ir vidutinio dydžio įmonėse yra įgūdžių trūkumas. BIT programa, kurią administruoja *Norvegijos inovacija* yra viena iš pavyzdinių programų, kurios tikslas yra padidinti pridėtinės vertės kūrimą smulkaus ir vidutinio verslo įmonėse, tiek centriniuose, tiek periferiniuose šalies regionuose, pasitelkiant efektyvų IKT naudojimą. Ši programa bus tęsiama ir toliau.

Skaitmeninė kompetencija yra esminis faktorius tiems verslo ir pramonės dalyviams kurie siekia inovatyvumo. Pastaraisiais metais mažėja studentų stojančių į IKT specialybes. Vyriausybės strategija, skirta sustiprinti tiksliųjų dalykų studijavimą (2002-2007 m.) tarp kitų dalykų, ugdyti studentų, mokytojų, darbuotojų ir visuomenės kompetenciją ir motyvaciją.

Pramonės ir viešojo sektoriaus mokslinių tyrimų ir plėtros kontraktai suteikia technologijų įmonėms didesnes galimybes. IKT produktai ir paslaugos sudaro didelę dalį visų kontraktų. Pramonės tyrimų ir plėtros kontraktas yra susitarimas, kuriuo dvi įmonės įsipareigoja sukurti naują produktą, procesą ar paslaugą. Viešasis tyrimų ir plėtros kontraktas apima tikslinį bendradarbiavimą tarp privačios įmonės ir viešojo sektoriaus įstaigos. Aktyvus viešųjų tyrimų ir plėtros kontraktų schemų naudojimas sudaro galimybes viešosioms įstaigoms prisidėti prie Norvegijos įmonių kuriamų produktų spektro ir techninių žinių plėtros, taip didinant įmonių konkurencingumą.

Vyriausybės plačiajuosčio ryšio politika remiasi paklausa ir pasiūla. Rinkos dalyviai apsprendžia plačiajuosčio ryšio tinklo plėtrą. Technologinė pažanga visų rūšių komunikacinėse technologijose sąlygojo ženklų ryšio įrangos kainų mažėjimą. Todėl tampa pelninga įvesti plačiajuosčio ryšį ir tose šalies vietovėse, kurios anksčiau buvo vertinamos kaip nepelningos. Plačiajuosčio ryšio diegimas nuo jo pradžios iki šio momento viršijo visus lūkesčius. Planuojama, kad per 2005 m. rinkos siūlomas plačiajuosčio ryšio tinklas bus prieinamas apie 90 proc. Norvegijos gyventojų. 2005 m. kovo mėn. tik 10 Norvegijos savivaldybių visiškai neturėjo plačiajuosčio ryšio prieigos. Bent 8 iš jų planuoja plačiajuosčio ryšį įvesti artimiausiu metu. 2005 m. kovo mėn. 35 proc. Norvegijos namų ūkių buvo prisijungę prie plačiajuosčio ryšio. Tai rodo sėkmingą plačiajuosčio ryšio įvedimo politiką.

Vienas iš svarbių plačiajuosčio ryšio plėtros etapų vyksta energetikos įmonių sektoriuje. Tai padidina plačiajuosčio ryšio veikimo zoną ir gebą bei ženkliai padidina infrastruktūros konkurencijos perspektyvą ateityje. Taip pat stebimas spartus bevielio plačiajuosčio ryšio technologijų augimas. Šios technologijos yra tinkamos retai apgyvendintoms vietovėms. Tačiau vis dar gali būti nedidelės bendruomenės, kur bendroji paklausa yra per maža, kad rinkos tiekėjams apsimokėtų investuoti į infrastruktūrą ir teikti naujas paslaugas. Per Høykom programą ir kitas schemas, Vyriausybė prisidės prie galimybės visiems užtikrinti prieigą prie plačiajuosčio ryšio, nepriklausomai nuo gyvenamosios vietovės. Iki 2007 m. pabaigos rinkos siūlomas plačiajuosčio ryšio tinklas apims visą Norvegiją.

Tikslai

- Iki 2009 m. visa pramonė ir įmonės, kurioms naudinga pasitelkti inovacinį potencialą plėtojant verslą, turės galimybę tai padaryti.

2.2 Skaitmeninės paslaugos pritaikytos prie verslo ir pramonės poreikių

Vyriausybė siekia, kad Norvegija tarptų pasauline lydere teikiant viešąsias elektronines paslaugas. Tai padėtų įmonėms supaprastinti kasdieninį darbą ir išlaisvinti išteklius, kurie versle gali būti naudojami pridėtinės vertės kūrimui.

Verslui ir pramonei bus sukurtas bendras portalas skirtas elektroninėms viešojo sektoriaus paslaugoms. Šis portalas bus kuriamas šiuo metu veikiančio Altinn principu. Altinnbus išplėtotas siekiant įtvirtinti elektroninę komunikaciją tarp viešojo sektoriaus bei suteikti didesnį efektyvumą ir koordinavimą viešajam ir privačiam sektoriui. Bendrosios verslui skirtų elektroninių paslaugų strategijos tikslas yra užtikrinti koordinuotas paslaugas, mažesnes „popierinio“ darbo apimtis ir skatinti įmonių siekius ir poreikius atitinkančią plėtrą.

Visi norintys verslo sektoriaus dalyviai galės gauti atsakymus į užklausimus, sprendimus ir kitą informaciją į elektroninę pašto dėžutę Altinn portale. Viešosios elektroninės paslaugos bus pritaikytos prie atskirų įmonių poreikių, įskaitant integraciją su įmonių turimomis sistemomis. Iki 2008 m. visos oficialios formos bus prieinamos elektroniniu formatu per bendro naudojimosi sąsają. 2008 m. verslui reikalinga informacija apie oficialius nutarimus, taisykles, iniciatyvas bei kt. Bus lengvai ir paprastai prieinama internetu. Informacija bus koordinuojama taip, kad įmonėms būtų lengva rasti aktualią ir kokybišką informaciją.

Altinn

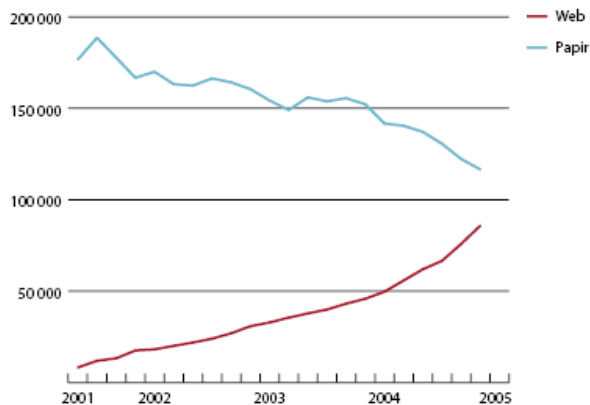
Altinn (www.altinn.no) verslui teiks šias paslaugas:

- vienas portalas visoms viešosioms paslaugoms
- vienas portalas viešojo sektoriaus informacija apie konkrečiai įmonei galiojančias prievoles ir teises
- viena vieta visų privalomų oficialių formų pildymui ir pateikimui
- vartotojui draugiškos, aktualios elektroninės paslaugos
- prieiga prie paslaugų iš anksto nesigilinant koks valdžios lygmuo atsakingas už šių paslaugų teikimą
- prieiga prie oficialiuose registruose pateikiamos informacijos apie savo įmonę
- pašto dėžutės ir archyvai bendravimui su valdžios institucijomis ir įstaigomis
- priminimai apie svarbius pateikimo terminus

Tikslai

- Iki 2008 m. visos verslui skirtos interaktyvios paslaugos bus prieinamos per paslaugų portalą Altinn.
- Iki 2008 m., 75 proc. visų dažniausiai naudojamų (15) oficialių formų bus pateikiamos elektroniniu būdu. Per 2008 m. bent 30 proc. tikslinės grupės elektroninę komunikaciją naudos ir kitoms elektroninėms paslaugoms.
- Iki 2008 m., 70 proc. verslo turėtų būti patenkinti arba labai patenkinti viešosiomis skaitmeninėmis paslaugomis.

PVM ataskaitų, pateiktų el. ir popierine forma, skaičius
Šaltinis: Mokesčių administracija

2.3 Didesnės pridėtinės vertės sukūrimas pakartotinai naudojantis informacija viešajame sektoriuje

Europos turinio pramonės vertė siekia 430 mlrd. eurų, tai sudaro maždaug 5 proc. Europos Sąjungos BNP³. Apytiksliai paskaičiavimais 12–25 proc. šių duomenų gaunama iš viešojo sektoriaus. JAV priėmė teisės aktus leidžiančius viešojo sektoriaus informacijos prieinamumą ir pakartotinį panaudojimą. To pasekoje susikūrė naujos įmonės, padidėjo pridėtinė vertė, sukurtos naujos darbo vietos.

Vyriausybė siekia, kad Norvegijos įmonėms būtų kuo paprasčiau ir pigiau gauti viešojo sektoriaus įstaigų renkama informacija. Per 2008 m. bus pasirenkta pakartotiniam naudojimui ir pridėtinės vertės kūrimui, pasinaudojant viešojo sektoriaus informacija visuose sektoriuose, taikant vieningą ir aiškią kainų politiką. Iki 2005 m. pabaigos Vyriausybė paskelbs naujas gaires, nustatančias kuomet ir kaip viešasis sektorius turėtų būti apmokamas už viešojo sektoriaus duomenų (kultūros, mokslinių tyrimų, kartografinių duomenų, meteorologinės informacijos) pateikimą. Vyriausybė taip pat sukurs pagrindą realiai konkurencijai aiškiai atskirdama kuomet viešasis sektorius veikia kaip duomenų kūrėjas bei apdorotojas, ir kuomet jis veikia verslo pagrindais. Vyriausybė užtikrins kad plačiai visuomenei ir verslui žymiai daugiau nei dabar informacijos būtų prieinama nemokamai. Pagrindinis principas bus toks, kad viešojo sektoriaus informacija, finansuota viešosiomis lėšomis turi būti pateikiama nemokamai.

Kartografiniai duomenys ir geografinė informacija vaidina svarbų vaidmenį visuomenės gyvenimo planavime, kuriant pridėtinę vertę bei plėtojant naujas paslaugas. Tai yra sritis, kurioje Norvegija yra smarkiai pažengusi tarptautiniu mastu. Didžioji dalis informacijos yra perkelta į skaitmeninę formą, tačiau ji ne visuomet yra prieinama visiems arba nėra lengvai surandama. Verslas turi dideles galimybes plėtoti paslaugas ir kurti pridėtinę vertę pasitelkiant geografinę informaciją. Net jeigu Norvegija yra globaliai pirmauja elektroniniu būdu tvarkant žemėlapius ir geografinius duomenis, vartotojams turėtų būti pateikiama daugiau geografinės informacijos naujais būdais.

Prasidėjo viešojo sektoriaus bendradarbiavimo geografinės informacijos srityje iniciatyva, vadinama *Skaitmeninė Norvegija*. Vyriausybė siekia, kad visos viešosios įstaigos atsakingos už geografinius duomenis ar esančios pagrindiniais šių duomenų vartotojais bendradarbiautų kuriant, palaikant ir prižiūrint bendrą nacionalinę infrastruktūrą. Duomenys turi būti prieinami aiškiai ir lengvai. Susitarimai dėl *Skaitmeninės Norvegijos* sukūrimo ir veiklos bus sudaryti per 2005 m. Jau dabar yra paruošta naudojimui šio bendradarbiavimo rėmuose didelės apimties informacijos. Vienas iš svarbesnių etapų šiame darbe yra sukūrimas naujų verslų, kurie naudotų geografinę informaciją ir kurie išmokytų sujungti savo duomenis su žemėlapiais ir kitų duomenimis. Šią iniciatyvą koordinuoja Kartografijos centras, o valstybinė įmonė Norsk Eiendomsinformasjon yra atsakinga už duomenų iš *Skaitmeninės Norvegijos* pateikimą komerciniams rinkos dalyviams.

³ Pira, 2000

Tikslai

- Siekiant paskatinti pridėtinės vertės kūrimą ir naujų paslaugų plėtrą iki 2008 m. bus įgyvendinta vieninga politika užtikrinanti efektyvų viešųjų duomenų pakartotinį naudojimą ir besiremianti kaštų nebuvimo principu.
- Iki 2007 m. bus atliktas vertinimas ir parengta ataskaita apie duomenų pakartotinio naudojimo direktyvos poveikį pridėtinės vertės kūrimui ir direktyvos poveikį valdžios institucijoms.
- Iki 2007 m. bus peržiūrėti ir pakeisti tie oficialių duomenų naudojimo išskirtinių teisių susitarimai, kurie prieštarauja ES direktyvai dėl pakartotinio viešojo sektoriaus informacijos panaudojimo.
- Iki 2005 m. Vyriausybės įstaigos, atsakingos už geografinius duomenis ir didžioji dauguma savivaldybių prisijungs prie *Skaitmeninės Norvegijos* ir atnaujins savo duomenis.
- Iki 2008 m. naudojimui bus pateikti modernūs elektroniniai jūrlapiai apimantys visą Norvegijos pakrantę.

Skaitmeninė Norvegija – geografinė informacija internete (online)

Viešajame sektoriuje sukurta bendradarbiavimo geografinių duomenų srityje iniciatyva, pavadinta *Skaitmeninė Norvegija*. *Skaitmeninė Norvegija* buvo sukurta 2005 m. koordinuojant Norvegijos kartografijos centrui. Šios iniciatyvos rėmuose numatoma koordinuoti visą geografinę informaciją iš viešų ir privačių šaltinių. Nemaža dalis viešojo sektoriaus informacijos šio bendradarbiavimo kontekste jau yra paskelbta. Elektroniniai jūrlapiai, apimantys visą Norvegijos pakrantę bus prieinami nuo 2008 m. pirmojo pusmečio. Norvegijos žemyninės dalies pagrindiniai geografiniai duomenys yra komplektuojami ir didžioji dalis bus parengta iki 2010 m. Geografinių duomenų panaudojimas suteikia verslui plačias galimybes pridėtinės vertės kūrimui ir naujų paslaugų plėtrai.

(statkart.no, eiendomsinfo.no)

2.4 Elektroninės prekybos vaidmuo prisidedant prie konkurencingumo didinimo

Norvegijos Statistikos duomenimis viešasis sektorius kasmet perka produktų ir paslaugų už daugiau nei 240 mlrd. NOK. Tai apima taip pat viešajam sektoriui priklauso verslo dalį. Iš bendros sumos išėmus šį verslo segmentą, bendra pirkimų suma sudarytų maždaug 190 mlrd. NOK, iš kurių 110 mlrd. yra produktai arba pirkimai susiję su kasdienine/palai veikla. Su kasdienine veikla susiję pirkimai ypač tinkami elektronei prekybai. Perėjus prie elektroninio koordinavimo tiek viešojo sektoriaus klientai, tiek tiekėjai gali išlaisvinti didelius išteklius kitų užduočių vykdymui. Tokius pokyčius sąlygos:

- › geresnis procesų valdymas ir tiekėjų priežiūra, sąlygojanti geresnius sandorius;
- › didesnis lojalumas pagrindų susitarimuose, sąlygojantis aiškų kiekybinį taupymą;
- › padidėjusi pirkimo proceso kokybė, geresnis išteklių panaudojimas;
- › efektyvesnės ir paprastesnės procedūros, sumažinančios administravimo poreikius;
- › mažiau klaidų, o tai irgi mažina kaštus.

Elektroniniai pirkimai prisidės prie didesnės konkurencijos ir viešajam sektoriui sąlygos mažesnius kaštus, o profesionalūs ir reiklūs viešojo sektoriaus klientai prisidės prie verslo konkurencingumo skatinimo.

Vyriausybė siekia, kad viešasis sektorius pirkimus vykdytų pasinaudojant elektroninių pirkimų ir elektroninės sąskaitybės teikiamomis galimybėmis. Svarbu pasiekti pokyčius, kurie duotų greitus ekonominius rezultatus. Doffin.no ir ehandel.no yra geri elektroninių paslaugų pavyzdžiai – tai erdvės, kuriose verslas gali surasti viešojo sektoriaus pirkėjus. Vis dar yra poreikis kurti tikslines iniciatyvas, skirtas paraginti viešąjį sektorių naudoti decentralizuotus elektroninius pirkimus žymiai aktyviau nei iki šiol. Naujos pirkimų taisyklės, išplėstas elektroninių paslaugų funkcionalumas ir elektroninių parašų įvedimas sudarys sąlygas paprastesniems ir kokybiškai geresniems pirkimų procesams, suteikiant galimybes visiems tiekėjams konkuruoti dėl viešojo sektoriaus kontraktų. Galimas perėjimas prie

išimtinai elektroninės viešojo sektoriaus sąskaitybos, taip pat atneš reikšmingus ekonominius rezultatus, ypač dėl sumažėjusių sandorių kaštų.

Šiuo metu Vyriausybė rengia veiksmų planą elektroninių pirkimų skatinimui, kuriame siūlomos iniciatyvos viešojo ir privataus verslo kompetencijos ugdymui, organizaciniai pokyčiai ir naujų procedūrų įvedimas ir taikymas, nauji darbo metodai ir elektroninės palaikymo sistemos.

Tikslai

- Iki 2007 m. visos viešosios įstaigos turi parengti savo pirkimų tikslus, strategijas ir planus, apimančius elektroninius procesus.
- Iki 2009 m. 25 proc. viešojo sektoriaus kasdieninio naudojimo pirkimų bus pilnai ar dalinai atliekama per konkurencingus elektroninio procesus.

2.5 Pasiryžimas vykdyti tyrimus

Vyriausybė siekia, kad Norvegija taptų pasaulyje pirmaujančia šalimi naujų technologijų, kompetencijos ir žinių naudojimo atžvilgiu. Norvegijos mokslinių tyrimų politikoje prioritetas skiriamas IKT. Mes turime prielaidas tapti pirmaujančia šalimi mokslinių tyrimų srityje. Reikalingos investicijos orientuotos į informacines technologijas, kaip į atskirą profesinę sritį, tačiau taip pat atsižvelgiant į didelę IKT reikšmę kitose profesinėse srityse ir technologiniuose sektoriuose.

Moksliniai tyrimai ir plėtra yra vykdomi daugelyje vietų. Už pagrindinius tyrimus yra atsakingi universitetai ir kolegijos. Naujos technologijos ir naujos idėjos, turinčios verslumo užuomazgas yra sukuriamos dažniausiai iš šių tyrimų bendruomenių. Mokslinių tyrimų institutams tenka didesnė atsakomybė už taikomuosius tyrimus ir sąsajoms tarp daugiau akademinų žinių ir verslo bendruomenių. Didelė dalis mokslinių tyrimų ir plėtros vyksta ir yra inicijuojama paties verslo. Ši praktika ypač dažnai taikoma IKT sektoriuje, kadangi jam ženkliai didesnė privačiomis lėšomis finansuojamų tyrimų dalis nei bet kurios kitos srities tyrimams Norvegijoje.

Vyriausybė skatins įmones imtis tyrimų ir daugiau bendradarbiauti tyrimų projektuose, negu jos dalyvautų tik iš pelningumo paskatų. Tai yra todėl, kad socialinis – ekonominis investicijų į tyrimus pelningumas dažnai bus didesnis nei verslo pelningumas. Pranešimas Stortingui nr. 20 (2004-2005) *Pasiryžimas vykdyti mokslinius tyrimus*⁴, pateikia keletą schemų, galinčių prisidėti prie šių siekių. Vyriausybė siekia sukurti Mokslinių tyrimų inovacijų centrą. Bus kuriami regioniniai inovacijų centrai, kurie stiprins ir plėtos regionines įmones bei žinių bendruomenes, turinčias tarptautinę orientaciją ir potencialą. Šie centrai skatins regiono specifika ir poreikiais pagrįstą bendradarbiavimą tarp mokslinių tyrimų institucijų, verslo ir valdžios institucijų. Norvegijos mokslinių tyrimų taryba sukurs kelias stambias programas, tame tarpe VERDIKT (Pagrindinės kompetencijos ir pridėtinės vertės kūrimas IKT srityje) programą.

Mokslinių tyrimų taryba taip šiuo metu peržiūri esamas inovacijoms skatinti skirtas iniciatyvas siekdama pagerinti sąveiką tarp tyrimų institucijų ir verslo bei pramonės. IKT pagrįstas verslas turėjo galimybę pasinaudoti „Skattefunn“ schema, kuri suteikia mokesčines lengvatas moksliniams tyrimams ir plėtrai.

Siekiant pasidalinti pagrindinių tyrimų investicijų riziką ir kaštus, verslo sektoriui ir mokslinių tyrimų institucijoms reikalingas tarptautinis bendradarbiavimas. Taip pat itin svarbi yra galimybė pasinaudoti kitų šalių tyrimų rezultatais. Nemažos lėšos tyrimų finansavimui yra skiriamos iš ES biudžeto. ES yra itin svarbi arena mokslinių tyrimų bendruomenių kokybės gerinimui ir rezultatų patikrinimui, kadangi rezultatai yra skelbiami konkuruojant su kitomis Europos tyrimų bendruomenėmis. ES ruošiasi patvirtinti naują pagrindų programą 2007-2013 m. laikotarpiui. Ši pagrindų programa tęs ankstesnių programų veiklą tiek profesinio turinio tiek bendradarbiavimo formų atžvilgiu. IKT taip pat bus viena pagrindinių ES mokslinių tyrimų investicijų krypčių ateityje.

⁴ Pranešimas Stortingui Nr. 20 (2004-2005) *Pasiryžimas vykdyti mokslinius tyrimus*

Tikslai

Iki 2010 m. bendrosios investicijos į mokslinius tyrimus padidės iki 3 proc. nuo BNP, 1 proc. šių investicijų sudarys viešosios lėšos. Siekiant Norvegiją padaryti moksliniuose tyrimuose pirmaujančia šalimi Vyriausybė, savo parengtoje Baltojoje knygoje dėl mokslinių tyrimų pasiūlė padidinti moksliniams tyrimams skiriamas investicijas.

Sėkmingam VERDIKT bevielės visuomenės programos įgyvendinimui reikia ypatingą dėmesį skirti šioms pagrindinėms sritims:

- Vartotojų sąsajoms, informacinės ir programinės įrangos administravimui
- Komunikacijų technologijoms ir infrastruktūrai
- Saugumui, duomenų apsaugai ir pažeidžiamumui
- Socialiniams, ekonominiams ir kultūriniais iššūkiams

– Iki 2009 m. Norvegijos dalis su IKT susijusiuose ES projektuose padidės iki, ir pageidautina viršys, Norvegijos finansinio indėlio dydį.

VERDIKT

Norvegijos mokslinių tyrimų taryba sukūrė VERDIKT (Pagrindinė kompetencija ir pridėtinės vertės kūrimas IKT, norv. - *Kjernekompetanse og Verdiskaping i IKT*) kaip vieną iš kelių pagrindinių programų. Finansavimo paraiškas galima buvo pradėti teikti 2005 m. pavasarį. Programos tikslas – kad Norvegijos IKT moksliniai tyrimai taptų lydere plėtojant žinias inovacijai ir sąveikai IKT bevielio tinklo bendruomenėje. Žinios turi būti panaudotos pridėtinės vertės kūrimui ir gyvenimo kokybės gerinimui. Veiklos pradžioje, programai kasmet, įskaitant tęstinius projektus, bus skiriama daugiau nei 120 mln. NOK. Tai sudaro maždaug pusę Mokslinių tyrimų tarybos finansavimo skiriamo IKT.

3 Koordinuotas ir vartotojui pritaikytas viešasis sektorius

Modernizavimo procese Vyriausybė siekia dviejų bendrųjų tikslų: palengvinti visuomenės bendravimą su valdžios institucijomis ir išlaisvinti išteklius, kurie gali būti panaudoti gerovės valstybės stiprinimui. IKT yra reikšmingas įrankis, galintis padėti pasiekti šiuos tikslus.

Per pastaruosius penkiolika metų, viešasis sektorius į skaitmeninį formatą perkėlė registrus, darbo procesus ir paslaugas. Vieni iš sėkmingų pavyzdžių yra elektroninis pačių vertinimu atliekamas mokesčių susigrąžinimas ir koordinuotas priėmimas ē aukštasis mokyklas. Strategiškas ir koordinuotas investavimas į IT politiką leis dar geriau viešajame sektoriuje panaudoti galimą naudą.

Svarbiausi viešojo sektoriaus iššūkiai yra šie:

- › lengvesnis kasdieninis gyvenimas visuomenei ir įmonėms;
- › pagerinta skaitmeninė koordinacija tarp viešojo sektoriaus įstaigų įvairiuose administravimo lygiuose;
- › geresnis pritaikymas vartotojui, standartizavimas ir koordinavimas;
- › išaugusi viešojo sektoriaus vadovų ir darbuotojų kompetencija naudojantis technologijų teikiama teikiant geresnes paslaugas ir keičiant darbo procesus;
- › IKT potencialo išnaudojimas.

Vizijos ir galimybės

Informacinės technologijos atveria naujas galimybes viešąsias paslaugas plačiai pristatyti visiems sektoriams, verslui ir visiems administravimo lygmenims. Internetas yra svarbus kanalas tenkinant visuomenės poreikius, padidinti viešųjų paslaugų prieinamumą ir pasiūlyti savitarną. Tuomet norint paprastai ir greitai surasti reikalingas viešąsias paslaugas nebebus reikalinga išmanyti kaip yra organizuojamas viešojo sektoriaus darbas.

Vienas iš pagrindinių iššūkių, tiek centrinės, tiek ir vietinės valdžios sektoriui yra elektroninėmis paslaugomis pasiekti visus vartotojus. Tokius sėkmingus pavyzdžius šiuo metu matome privačiame sektoriuje – bankų paslaugos, skrydžių užsakymas ir kitoks elektroninis verslas. Vartotojų apskaita, tiek gaunant elektroniškai pateiktas mokesčių deklaracijas, tiek dirbant su Altinn, rodo, kad vartotojai tikisi elektroninių paslaugų ir jomis naudojasi.

Kitas svarbus iššūkis yra susijęs su efektyvaus koordinavimo tarp valdžios institucijų plėtojimu. Keletas studijų, įskaitant du skirtingus EBPO atliktus tyrimus, parodo, kad Norvegija turėtų intensyviau plėtoti koordinavimą tarp viešojo sektoriaus dalyvių. Tai taikoma bendram prisijungimui prie paslaugų, keitimuisi duomenimis, vienodiems registrams, bendrai terminologijai ir techninėms platformoms – t.y. priemonėms leidžiančioms sistemoms „susikalbėti“.

Høykom programa

Vyriausybės inicijuotos Høykom programos tikslas yra ugdyti kompetenciją naudojantis plačiajuosčio ryšio paslaugomis, siekiant paskatinti platesnį šio ryšio naudojimą ir tuo pačiu plačiajuosčio ryšio poreikį. Taip siekiama didesnės inovacijos viešajame sektoriuje, efektyvesnio ir modernesnio viešojo sektoriaus administravimo ir paslaugų teikimo. Programa reikšmingai prisidėjo prie pokyčių institucijose švietimo sektoriuje, sveikatos priežiūros ir socialinių paslaugų sektoriuje bei kitose vietos valdžios administravimo srityse, kur pradėtas naudoti plačiajuosčio ryšys ir sukurtos naujos bei patobulintos buvusios paslaugos pacientams, studentams, verslui ir plačiai visuomenei. Høykom programa bus tęsiama dar tris metus nuo 2005 m. (hoykom.no)

Vyriausybės tikslas vykstančiame pokyčių procese yra pasiekti, kad per ateinančius dešimt metų viešasis sektorius prisitaikytų ir pilnai išnaudotų technologijų teikiamas galimybes. Tuo pačiu, pasitelkus elektroninį administravimą kaip pagrindinę sąveikos formą su visuomene ir verslu, pagerės teikiamų paslaugų kokybė. Siekiant šių tikslų, viešajam sektoriui būtina išskirti reikalavimus ir vienas iš jų yra didesnė koordinacija tarp įvairių institucijų ir įstaigų. Tai ypač aktualu sveikatos priežiūros sektoriuje, kur kiekvienas pacientas priklauso nuo artimo sveikatos priežiūros įstaigų įvairiuose lygiuose bendradarbiavimo, taip suformuojant vientisą gydymo grandinę.

Vyriausybė sudarys sąlygas interaktyvių paslaugų teikimui ir intensyvesniam elektroniniam dialogui. Vienas svarbus principas yra, kad visos viešosios interaktyvios paslaugos skirtos plačiajai visuomenei turi būti prieinamos per piliečių portalą MinSide (žr. 1.3 skyrių). Kuomet įstaiga sukuria skaitmenines paslaugas skirtas visuomenei ir pasiūlo šias paslaugas savo internetinėje svetainėje, paslaugos taip pat turi būti pritaikytos ir parengtos prisijungimui per MinSide. Viešojo sektoriaus teikiamos skaitmeninės paslaugos verslui ir pramonei bus prieinamos per Altinn portalą (žr. 2.2 skyrių).

3.1 Skaitmeninė sąveika viešajame sektoriuje

IT architektūra yra įprastinė sąvoka, taikoma apibrėžiant elektroninės komunikacijos principus ir gaires. Ši sąvoka apibrėžia kaip yra organizuojami duomenų apdorojimo ir perdavimo procesai, bendra terminologija ir techninės sąsajos bei sistemos. Gerai funkcionuojanti IT architektūra yra pagrindinių viešųjų registrų koordinavimo prielaida. Be tai, tai yra būtina sąlyga viešajam sektoriui teikti geresnės kokybės skaitmenines paslaugas.

Architektūros kūrimo darbas paprastai apima koordinavimą, ypač tarp įstaigų, nacionalinių bei tarptautinių, taip pat ir tarp IT sistemų įstaigos viduje. Architektūros kūrimo darbas turi prisidėti prie:

- daugiau ir labiau koordinuotų skaitmeninių paslaugų skirtų gyventojams ir verslui, teikiamų visuose sektoriuose ir administravimo lygiuose;
- geresnė kokybė ir bendrų pagrindinių duomenų panaudojimas administravimui ir verslui;
- mažesnių kaštų viešajame sektoriuje;
- didesnė konkurencija ir įvairovė tiekėjų rinkoje.

Svarbus iššūkis yra viešojo sektoriaus IT sistemų lankstumo užtikrinimas, kadangi tuo pačiu būtinas ilgalaikis IT architektūros tvirtumo išsaugojimas. 2004 m. birželio mėn. išleista galimybių studija „Elektroninės komunikacijos viešajame sektoriuje architektūra“, žengė pirmuosius žingsnius ilgame procese siekiant aukščiau įvardintų tikslų. Į vartotoją orientuotų paslaugų plėtojimas visų pirma vyksta kuriant paslaugas orientuotą architektūrą. Tai reiškia, kad IKT sprendimai yra pateikiami nepriklausomuose moduluose, kurie gali būti naudojami įvairiuose departamentuose ir įstaigose. Kiekvienas modulis apima aiškiai apibrėžtą paslaugų rinkinį bendroje sistemoje.

Efektyvi viešųjų registrų sąveika yra esminė sąlyga leisianti koordinuoti paslaugų teikimą vartotojams. Šiai sąveikai sukurti būtinos pastangos daugelyje sričių, įskaitant bendrą terminologiją, techninių platformų atvirumą ir sistemingą asmeninių duomenų apsaugą.

Artimiausius keletą metų viena iš svarbiausių užduočių bus koordinuoti Norvegijos valstybės tarnybos, Nacionalinės draudimo tarnybos ir savivaldybių socialinių paslaugų tarnybų darbą į naują darbo ir gerovės administraciją. Šie iššūkiai yra itin aktualūs kuriant gerą sąveiką tarp Vyriausybės ir vietos valdžios taikomų IKT sprendimų.

Vyriausybė aktyviai pasitelks IKT ieškant optimesnių sprendimų pacientams ir rūpybos reikalingiems asmenims, siekiant efektyvesnio išteklių panaudojimo. Nacionalinė strategija, skirta IKT plėtrai sveikatos priežiūros ir socialinių reikalų sektoriuje, *S@mspill 2007*, siekia išplėsti Norvegijos sveikatos tinklo (*Norsk helsenett*) vartojimą ir prie šio tinklo prijungti dar daugiau vartotojų.

Koordinuojanti eAdministravimo grupė

Koordinuojanti grupė, įsteigta 2004 m. gruodžio mėn. yra konsultacinė grupė pavaldi Modernizacijos ministerijai. Ją sudaro keturiolikos vyriausybinių įstaigų vadovai bei du vietos valdžios sektoriaus atstovai, vadovaujami Modernizacijos ministro. Šio darinio tikslas – užtikrinti elektroninę koordinaciją viešojo sektoriaus viduje ir su viešuoju sektoriumi, taip prisidedant prie daugiau ir geresnių į vartotoją orientuotų paslaugų, žinių ir verslo plėtros bei geresnio viešųjų išteklių naudojimo.

Intensyvesniam naudojimuisi elektroninėmis paslaugomis, kurioms būtina bendraujant identifikuoti vartotoją, komunikavimo turinį susieti atsekamu būdu ar kurioms reikalinga konfidencialumo apsauga, yra reikalingi elektroniniai ID ir elektroniniai parašai. Tokių PKI sprendimų rinka Norvegijoje išaugo. Šiuo metu rinka yra nesubrendusi, kadangi vis dar yra per mažai vartotojų, turinčių e-ID ir per mažai elektroninių paslaugų, kurioms šios e-ID yra reikalingos. Dabar tiek viešasis, tiek privatus sektorius saugumo klausimą sprendžia taikant daug skirtingų saugumo sprendimų. To pasėkoje sukuriama vartotojams sukuriama begalinė daugybė ID, slaptažodžių ir kt.

Standartizuotų elektroninių parašų naudojimas nutiestų kelių daugelio viešųjų paslaugų perkėlimui į skaitmeninę erdvę. Vartotojai galės naudotis tuo pačiu e-ID įvairioms skirtingoms paslaugoms. Tai supaprastins komunikaciją ir padidins viešojo sektoriaus komunikacijos su gyventojais efektyvumą.

Brønnøysund Registrų centas, Vyriausybės ir Norvegijos savivaldybių asociacijos vardu, sudarys ir koordinuos pagrindų susitarimą dėl viešojo sektoriaus paslaugų naudojimo per vieną saugumo portalą. Saugaus portalas tikslas yra palengvinti vyriausybiniams įstaigoms, norinčioms teikti elektronines paslaugas, identifikavimo ir parašų problemų sprendimą bendraujant su verslu ir gyventojais. Vartotojai galės naudotis savo e-ID prisijungdami prie visų viešųjų elektroninių paslaugų. Portalas jungtį suteiks komercinis paslaugų teikėjas ir jis integruos šiuo metu rinkoje esančius e-ID ir parašo taikymo sprendimus. Šiuos sprendimus būtina patvirtinti naudojimui bendravimui su viešuoju sektoriumi ir sektoriaus viduje. PK tiekėjai rinkoje užtikrins e-ID ir e-parašų skirstymą vartotojams.

Saugių prisijungimo vartų – portalas naudojimas yra privalomas vyriausybiniams įstaigoms ir bus rekomenduojamas savivaldybėms. Iki 2006 m. pabaigos bus parengti nurodymai, kaip vyriausybines įstaigas turėtų naudotis saugaus portalas paslaugomis ir jas integruoti į skaitmenines paslaugas. Bus sukurtos Vyriausybės remiamos registravimo schemos palaikančios rinkos tiekėjų e-ID išdalimą gyventojams ir verslui.

Elektroniniai parašai įstaigoms atvers naujas galimybes perkelti bendravimą į elektroninę erdvę, tiek bendraujant viešojo sektoriaus viduje, tiek bendraujant su kitomis įstaigomis per saugią internetinę erdvę. Įstaigos parašu galės naudotis asmenys įgalioti palaikyti elektroninį bendravimą ir keitimąsi dokumentais tarp įmonių/ įstaigų. Esant įstaigos parašui, nebereikės kiekvienam valstybės tarnautojui turėti asmeninį parašą. Prieiga prie įstaigos elektroninių parašų per artimiausius keletą metų leis pereiti prie elektroninės administracijos. Tačiau šiam tikslui pasiekti yra būtinas greitesnis elektroninių archyvavimo sistemų ir bylų tvarkymo sistemų įdiegimas. Tokių sistemų tiekėjai taip pat turi pasiūlyti sprendimus būtinam e-ID ir įstaigų parašų integravimui. Pagrindų susitarimas dėl įstaigos parašų ir darbuotojų parašų leis tokius sprendimus lengvai ir efektyviai integruoti į viešojo sektoriaus bylų tvarkymo sistemas.

S@mspill 2007

S@mspill 2007 yra nacionalinė strategija skirta IKT plėtrai sveikatos ir socialinių paslaugų sektoriuose. Vizija - pasiekti, kad pacientų sąveika su paslaugomis visuose lygiuose būtų vienoda. Strategija apima „Savivaldybių programą“, kurioje šešios atrinktos savivaldybės bus stebimos tris metus. Šis projektas prisidės prie koordinuoto elektroninio bendravimo tarp vietos valdžios institucijų sveikatos priežiūros bei socialinių paslaugų ir specialiųjų sveikatos priežiūros paslaugų. Projektai, savo atskleidžiantys IKT panaudojimo galimybes ir fiksuojantys pasiekimus, turėtų šiuo pavyzdžiu paskatinti kitas savivaldybes.

Tikslai

- Iki 2009 m. Vyriausybė parengs pagrindus skaitmeninei komunikacijai viešajame sektoriuje tam, kad
  - visa formali ir neįslaptinta komunikacija tarp viešojo sektoriaus įstaigų didžiąja dalimi vyktų elektroniniu būdu. Pirmą žingsnį žengs ministerijos, kurios šį reikalavimą įgyvendins vėliausiai per 2007 m.;
  - visos vyriausybines įstaigas įves elektroninį bylų tvarkymą ir inicijuos elektroninių archyvų sukūrimą;
  - visos viešojo sektoriaus įstaigos atitinkamoms paslaugoms taikys sukurtus e-ID ir elektroninį parašą.

3.2 Atvirų IKT standartų ir atviro šaltinio programų naudojimas

Siekiant užtikrinti į vartotojus orientuotas internetines savitarnos, ar kitais elektroniniais kanalais teikiamas paslaugas, visi technologiniai sprendimai turi būti suderinami. Geresniam elektroniniam bendravimui būtinas standartizavimas, ypač tokiose srityse kaip komunikacija ir keitimasis duomenimis. Viešojo sektoriaus įstaigos savo IKT ir informacinėse sistemose taikys atvirus standartus. Esančios išimtyms turės būti itin gerai pagrįstos ir motyvuotos. Kuomet reikia nustatyti horizontaliuosius standartus visoms ar daliai vyriausybinių administravimo įstaigų, taip vadinamus administravimo standartus, jie turės būti pagrįsti atvirais standartais. Administravimo standartai bus įtvirtinti taip pat tekstinių dokumentų keitimuisi ir pristatymui. Šie standartai privalo atitikti reikalavimui rašybos ženklams apimantiems Norvegijos oficialias kalbas – norvegų ir samių.

Turi būti išsamiau apsvaistyta kaip administravimo standartų naudojimas bus skatinamas taisyklėmis, gairėmis ir kitais būdais. Naudojamos sąvokos ir turinio struktūra turės būti apibrėžta bendroje informacijoje, skirtoje viešajam sektoriui.

Šios srities rekomendacijų laikymasis bus itin svarbus koordinuotos IKT architektūros plėtrai ir standartizavimo darbams. Reikalinga specialistų bendruomenė, kuri galėtų parengti ir prižiūrėti rekomendacijas ir administravimo standartus. Specialistų bendruomenė turės glaudžiai bendradarbiauti su oficialiomis standartizacijos įstaigomis, tokiomis kaip Standard Norway bei kitomis Norvegijos standartizacijos bendruomenėmis. Iki 2005 m. pabaigos turi būti priimtas sprendimas kaip turi būti organizuojamas administravimo standartų viešajame sektoriuje darbas.

Turi būti sukurtos iniciatyvos plėtoti atvirųjų šaltinių kompetenciją viešajame sektoriuje. Rekomendacijos dėl atviro šaltinio programinės įrangos naudojimo viešajame sektoriuje bus parengtos 2005 m. Iki 2006 m. pabaigos visos viešojo sektoriaus įstaigos parengs planus atviro kodo sprendimų naudojimui.

Tikslai

- Iki 2009 m. visos naujos viešojo sektoriaus IKT ir informacinės sistemos naudos atvirus standartus.
- Iki 2006 m., bus parengtas keitimosi duomenimis ir dokumentais administravimo standartų rinkinys.
- Iki 2006 m visos viešojo sektoriaus įstaigos atitinkamuose savo planavimo dokumentuose numatys kaip planuoja naudoti atvirus standartus, į paslaugas orientuotą architektūrą ir atviro kodo taikomąsias programas.
- Iki 2008 m. duomenų ir dokumentų apsikeitimas viešajame sektoriuje atitiks administravimo standartus.
- Iki 2008 m. visos oficialios formos bus prieinamos elektronine forma ir parengtos taikant bendrą vartotojų sąsają.

3.3 Sukurtų pranašumų panaudojimas ir nauji darbo metodai

Viešojo sektoriaus skaitmenizavimo ir modernizavimo tikslas yra teikti geresnes paslaugas gyventojams ir verslui. Šio proceso rezultatai gali būti tiek kiekybiniai, tiek kokybiniai. Dažnai jie yra siejami su naujų ir geresnių paslaugų plėtra, pvz. trumpesnis klausimų sprendimo laikas, mažiau klaidų, didesnis vartotojų pasitenkinimas ir didesnė darbuotojų motyvacija, įgyvendinus skaitmenizavimo procesus. Patirtis rodo, kad didžiausia nauda kyla ne tiek iš paties skaitmenizavimo, kiek iš organizacinių pasikeitimų ir skaitmenizavimo sąlygotų pokyčių.

Vadovai viešajame sektoriuje turi rodyti pavyzdį ir užtikrinti, kad įstaigos išnaudoja visas turimas galimybes. Skaitmeninis administravimas taps vienu iš integruotų administravimo vaidmenų viešajame sektoriuje. Būtina, kad tiek aukštesniojo lygio vadovai, tiek kiti administratoriai sutelktų pastangas pasinaudojant skaitmeninėmis priemonėmis strateginiame verslo valdyme. Tam įstaigos turi parengti konkrečias strategijas kaip darbuotojai galės pasinaudoti savo skaitmeninėmis priemonėmis. Ne mažiau svarbu, kad vadovai ir jiems pavaldus personalas, turėtų atitinkamą kompetenciją. Tai taikoma tiek naujai priimtiems vadovams, tiek šiuo metu dirbantiems.

Daugelis prielaidų leidžiančių pasinaudoti IKT investicijų nešama nauda Norvegijoje jau yra išpildyta. Tačiau vis dar yra bendrasis reikalavimas daugiau dėmesio skirti IKT projektų viešajame sektoriuje sukuriama rezultatais ir atnešama

nauda. Šiuo metu nėra jokių specialių reikalavimų vyriausybinėms įstaigoms kaip atsiskaityti už laukiamus pasiekimus ir nuostolius. Vyriausybė patobulins projektuose naudojamų išteklių kontroliavimą ir užtikrins, kad būtų pasiekiami planuoti našumo rezultatai.

Vyriausybė parengs metodus ir įrankius skirtus į tikslą orientuotų rezultatų pasiekimui vyriausybėse įstaigose. Prieš pradėdant pagrindinių IKT projektų įgyvendinimą bus atliekamos rimtos socialinės – ekonominės analizės. Pradėti projektai turės būti įvertinami pagal konkrečius rodiklius ir aiškias bei reguliarias ataskaitų teikimo sistemas. Tai leis pamatyti pažangą ir atskleis sritis, kurias reikalinga tobulinti.

Yra didelės galimybės viešajam sektoriui pasinaudoti padidėjusio našumo (pasitelkiant IKT) teikiamais rezultatais, tačiau dažnai trūksta žinių kaip šį postūmį tinkamai išnaudoti. Pranašumų išnaudojimas priklauso nuo keleto faktorių, įskaitant organizacinius, einamojo darbo ir požiūrio pokyčius. Pavyzdžiui, vietos ir regioninės valdžios institucijos yra sudėtingos organizacijos teikiančios platų spektrą paslaugų ir vykdančios įvairias užduotis. Ištekliams atsilaisvinus vienoje srityje, paprastai jie nedelsiant perkeliama kitų užduočių vykdymui didinant investicijas ar gerinant paslaugų kokybę kitose srityse. Vyriausybė prisidės ir sieks kuo didesnio matomumo viešojo sektoriaus skaitmenizavimo projektams, kurie fiksuos kaip galima įgyvendinti IKT sprendimus ir pasinaudoti to pasėkoje atsiradusiais pranašumais. Šie projektai turi didelę patirties perdavimo vertę ir jų rezultatai bus nuolat pristatomi.

Tikslai

- Iki 2009 m. bent 75 proc. viešojo sektoriaus įstaigų pateiks ataskaitas ir galės patvirtinti, kad skaitmenizavimo projektai prisidėjo prie darbo procesų pokyčių ir supaprastinimo.
- Iki 2009 m. bendroji verslo ataskaitų viešajam sektoriui našta lyginant su 2004 m. sumažės trijų šimtų pilnos dienos darbo vietų ekvivalentu.

Visų eNorvegija 2009 tikslų sąrašas – su esamos situacijos aprašymu

1.1 Skaitmeninis dalyvavimas kiekvienam

- Iki 2007 m., bus sukurtos schemos, kurios užtikrins, kad visi, neturintys interneto prieigos turėtų galimybę naudotis internetinėmis paslaugomis savo rajone.

- Iki 2007 m., 80 proc. visų oficialių internetinių svetainių turi atitikti Norge.no taikomus prieinamumo.

Esama padėtis

Prieinamumas:

Interneto prieinamumas visiems: 83 proc.

Interneto prieinamumas 13-19 m. amžiaus grupei: 97 proc.

Interneto prieinamumas 20-39 m. amžiaus grupei: 90 proc.

Interneto prieinamumas 40-59 m. amžiaus grupei: 88 proc.

Interneto prieinamumas 60 m. ir vyresnio amžiaus grupei: 48 proc.

(TNS Gallup, 2005 m. balandžio mėn.)

Prieiga prie kompiuterio ir interneto per viešus prieigos taškus:

99 proc. savivaldybių turi bibliotekas ir užtikrina kompiuterio bei interneto prieinamumą gyventojams. 650 iš 890 nacionalinės bibliotekos filialų yra kompiuterio ir interneto prieiga visuomenės naudojimuisi.

(Savivaldybių paslaugų forumas, FOSK, Norvegijos archyvų, bibliotekų ir muziejų tarnyba, 2003 m.)

Prieinamumas (įskaitant neįgaliuosius):

2004 m. 7 proc. viešojo sektoriaus internetinių svetainių atitiko Norge.no prieinamumo kriterijus.

(Norge.no 2004)

1.2 Skaitmeninė kompetencija

- Pagrindiniai skaitmeniniai įgūdžiai yra svarbūs, tiek siekiant išvengti iškritimo iš darbo rinkos ir siekiant palengvinti darbo paiešką. Vienas iš IA (*IA Agreement*) susitarimo etapų apima vyriausybės bendradarbiavimą su darbo rinkos dalyviais įgyvendinant prevencines iniciatyvas, siekiant kad pagrindinių skaitmeninių įgūdžių trūkumas darbe netaptų prielaida pašalinimui iš darbo rinkos. Skaitmeninės kompetencijos ugdymas taip pat bus naudojamas darbo ir socialinės gerovės administracijoje kaip kokybinės priemonės, kuomet tokios kompetencijos trūkumas užkerta kelią prioritetinėms darbo rinkos grupėms grįžti į darbo rinką.
- Iki 2008 m. skaitmeninė kompetencija taps pagrindiniu švietimo ir mokymosi prioritetu, ypatingą dėmesį teikiant:
  - IKT kaip pagalbinei mokymo priemonei: mokiniai ir studentai galės naudotis IKT saugiai, kūrybiškai ir suprantamai ugdydami žinias ir įgūdžius, būtinus pilnaverčiam dalyvavimui visuomenės gyvenime.
  - IKT naudojimas akademinuose dalykuose: IKT bus integruota į visus dalykus ir bus vertinimo dalimi (kur tinkama).

Skaitmeninė kompetencija: siekiant užtikrinti atitinkamą mokinių ir studentų kompetenciją, turi būti parengti metodai ir priemonės įvertinti ir išmatuoti mokinių bei studentų skaitmeninius įgūdžius.

Esama padėtis

Tyrimai apžvelgiantys AFP (Savanoriško ankstesnio išėjimo į pensiją) schemą: maždaug 20 proc. teigia, kad viena iš svarbiausių ankstyvo išėjimo į pensiją priežasčių yra naujų technologijų įvedimas darbo vietoje.

(FAFO, 2002 m.)

Kompetencija:

Skaitmeninių priemonių naudojimas naujose programose akcentuojamas kaip vienas pagrindinių įgūdžių.

Personalinio kompiuterio (PK) naudojimas:

Pradinėse mokyklose: 6,5 mokiniai/ 1 PK

Kitose švietimo įstaigose: 3 studentai/ 1 PK

(Norvegijos statistika/KOSTRA 2004 m. spalio mėn.)

Kompiuterio naudojimas: PK ir interneto naudojimas socialinių mokslų dalykuose:

Pradinėse mokyklose (7-8 klasė):

Niekada nenaudoja: 35 proc.

Naudoja rečiau nei kas savaitę: 44 proc.

Naudoja kas savaitę ar dažniau: 21 proc.

Kitose švietimo įstaigose:

Niekada nenaudoja: 15 proc.

Naudoja rečiau nei kas savaitę: 26 proc.
Naudoja kas savaitę ar dažniau: 59 proc.
(ITU Monitor 2005 m., preliminarūs duomenys)

1.3 Skaitmeninės paslaugos gyventojams

- Iki 2009 m. visos atitinkamos interaktyvios paslaugos, kurių tikslinė grupė yra visuomenė, bus prieinamos per piliečių portalą, MinSide.
- Visos naujos interaktyvios paslaugos, kurių tikslinė grupė yra visuomenė, bus kuriamos ir plėtojamoms taip, kad jos būtų prieinamos per MinSide portalą nuo pat jų pajungimo momento.
- Bus atidžiai stebima kaip tikslinės grupės naudojami elektroninėmis paslaugomis. Didelės aprėpties paslaugų atvejais (pvz., koordinuotas priėmimas į aukštąsias mokyklas, kt.), bent 75 proc. tikslinės grupės turi naudotis elektroninėmis paslaugomis iki 2009 m.

Iki 2009 m. 80 proc. viešųjų skaitmeninių paslaugų vartotojų bus patenkinti arba labai patenkinti teikiamomis paslaugomis.

Esama padėtis

Interaktyvios paslaugos gyventojams:

MinSide pradės veikti iki 2005 m. Bus teikiamos šios paslaugos: informacija apie turta, šeimos gydytojo pakeitimas, Nacionalinės draudimo kortelės užsakymas, prisijungimas „mano automobiliui“, kuriame pateikiamos paskutinės ir sekantios apžiūros datos, registracijos adreso pakeitimas, mokesčiai pakeitimai, Valstybės studijų paskolų fondo paslaugos..

Oficialių elektroninių paslaugų naudojimas:

55 proc. gyventojų 2005 m. mokesčius deklaravo elektroniniu būdu

92 proc. prašymų priimti į aukštąsias mokyklas pateikta online

Maždaug 90 proc. informaciją apie aukštąsias mokyklas norėtų rasti internetu. online.

(Mokesčių administracija, 2005 m.; Priėmimo į universitetus ir kolegijas tarnyba, 2005 m.)

Pasitenkinimas viešosiomis skaitmeninėmis paslaugomis:

72 proc. turėjusių galimybę naudotis viešosiomis skaitmeninėmis paslaugomis buvo ypatingai patenkinti arba labai patenkinti. (TNS Gallup, 2005 m. birželio mėn.)

1.4 Skaitmeninės teisės

- Iki 2007 m. visi piliečiai turi turėti galimybę pasirinkti ar bendravimas su bei užklauskimai iš valdžios institucijų bus pateikiami elektroniniu būdu.
- Iki 2009 m. turi būti atlikta visapusiška autorines teises reglamentuojančių teisės aktų peržiūra. Tuo pačiu vertėtų peržiūrėti teisės aktus reglamentuojančius kopijavimą, sklaidą ir technines apsaugos sistemas susijusias su skaitmeniniu turiniu.
- Iki 2009 m. visos viešojo sektoriaus įstaigos turi būti parengę sprendimus leidžiančius asmeniui atkurti savo personalinius duomenis saugiu ir paprastu būdu.

Esama padėtis

Internetu teikiamų viešųjų paslaugų naudojimas:

47 proc. interneto vartotojų sutinka naudotis skaitmeninėmis paslaugomis tolesniam bendravimui su valdžios institucijomis.

88 proc. interneto vartotojų per pastaruosius metus naudojo skaitmeninėmis viešosiomis paslaugomis.

68 proc. interneto vartotojų bendravimui su viešuoju sektoriumi pageidavo naudoti vieną el. pašto adresą.

Prieiga prie duomenų apie save oficialiuose registruose:

2004 m. Norvegijos duomenų inspekcija gavo 235 užklauskimus apie prieigą prie informacijos, pataisymus ir informacijos pašalinimą iš oficialių registru.

88 proc. vartotojų domina lengvesnis prieinamumas prie savo asmeninių duomenų oficialiuose registruose.

(Norvegijos duomenų inspektoratas, 2005 m.; TNS Gallup 2005 m. birželis)

1.5 Skaitmeninis žinių ir kultūros prieinamumas

- Iki 2007 m. bus parengta strategija pasiūlanti kaip spręsti paveldo, įskaitant filmus, literatūrą, muziejų ir archyvų kolekcijas, profesinės literatūros šaltinius ir nacionalinius audio ir fotografijos archyvus, skaitmeninio prieinamumo klausimą. Strategija bus parengta remiantis autorinių teisių apsaugą ir asmens duomenis reglamentuojančiais teisės aktais.
- Iki 2009 m. bus parengti sprendimai užtikrinantys internetinį prieinamumą prie kultūrinio paveldo ir patirties šaltinių švietimo institucijoms ir plačiai visuomenei.

Esama padėtis

Paveldo prieinamumas:

75 proc. interneto vartotojų labai ar pakankamai domina skaitmeninė prieiga prie muziejų, archyvų, profesinės literatūros šaltinių,

(TNS Gallup, 2005 m.)

2.1 Vertės kūrimas, inovacija ir restruktūrizavimas

- Iki 2009 m. visa pramonė ir įmonės, kurioms naudinga pasitelkti inovacinį potencialą plėtojant verslą, turės galimybę tai padaryti.

Esama padėtis

IKT kompetencija ir elektroninis verslas:

Innovation Norway BIT programa yra bendradarbiavimo projektas skirtas IT kompetencijos ugdymui smulkaus ir vidutinio verslo sektoriuje. Nuo 1997 m. 250 įmonių ir 20 pramonės subjektų įgyvendinta net 460 pilotinių projektų. Projektų patirtis perduota daugiau nei 3000 įmonių.

(BIT programa, Innovation Norway)

2.2 Skaitmeninės paslaugos pritaikytos prie verslo ir pramonės poreikių

- Iki 2008 m. visos verslui skirtos interaktyvios paslaugos bus prieinamos per paslaugų portalą Altinn.
- Iki 2008 m., 75 proc. visų dažniausiai naudojamų (15) oficialių formų bus pateikiamos elektroniniu būdu. Per 2008 m. bent 30 proc. tikslinės grupės elektroninę komunikaciją naudos ir kitoms elektroninėms paslaugoms.
- Iki 2008 m., 70 proc. verslo turėtų būti patenkinti arba labai patenkinti viešosiomis skaitmeninėmis paslaugomis.

Esama padėtis

Paslaugų prieinamumas verslui ir pramonei

Altinn, formos ir ataskaitos:

Šiuo metu yra patalpinta 80 formų. Viso aktualių formų yra apie 670.

Elektroninis pateikimas:

Akcininkų ataskaitų registras: 2005 m. - 62 proc., 2004 m. - 36 proc..

PVM susigrąžinimas: 2005 m. pradiniam etape - 46 proc.

Verslo mokesčių susigrąžinimas: 2005 m. - apie 60 proc., 2004 m. – apie 40 proc.

2.3 Didesnės pridėtinės vertės sukūrimas pakartotinai naudojantis informacija viešajame sektoriuje

- Siekiant paskatinti didesnės pridėtinės vertės kūrimą ir naujų paslaugų plėtrą iki 2008 m. bus įgyvendinta holistinė politika užtikrinanti efektyvų viešųjų duomenų pakartotinį naudojimą ir besiremiantį kaštų nebuvimo principu.
- Iki 2007 m. bus atliktas vertinimas ir parengta ataskaita apie duomenų pakartotinio naudojimo direktyvos poveikį pridėtinės vertės kūrimui ir direktyvos poveikį valdžios institucijoms.
- Iki 2007 m. bus peržiūrėti ir pakeisti tie oficialių duomenų naudojimo išskirtinių teisių susitarimai, kurie prieštarauja ES direktyvai dėl pakartotinio viešojo sektoriaus informacijos panaudojimo.
- Iki 2005 m. Vyriausybės įstaigos, atsakingos už geografinius duomenis ir didžioji dauguma savivaldybių prisijungs prie *Skaitmeninės Norvegijos* ir atnaujins savo duomenis.
- Iki 2008 m. naudojimui bus pateikti modernūs elektroniniai jūrlapiai apimantys visą Norvegijos pakrantę.

Esama padėtis

Oficialaus turinio duomenų prieinamumas:

Europos turinio pramonė sudaro apie 5 proc. ES BNP, 12-25 proc. duomenų tenka viešajam sektoriui.

Geografiniai duomenys, įskaitant meteorologinius duomenis, sudaro didžiausią dalį viešųjų investicijų į oficialią informaciją, antroje vietoje seka kultūrinė informacija (Pira, 2000 m.).

Atliekami tyrimai dėl galimos pridėtinės vertės kūrimo pasinaudojant viešojo sektoriaus duomenis. 2006 m. ES užbaigs „pažangos vertinimo tyrimą“, kuris įvertins pakartotinio viešojo sektoriaus duomenų naudojimo mastą ES ir Norvegijoje.

(www.mepsir.org)

2.4 Elektroninės prekybos vaidmuo prisidedant prie konkurencingumo didinimo

- Iki 2007 m., visos viešosios įstaigos turi pasirengti pirkimų tikslus, strategijas ir planus, apimančius elektroninius procesus.
- Iki 2009 m., 25 proc. viešojo sektoriaus kasdieninio naudojimo pirkimų bus pilnai ar dalinai atliekama per konkurencingus elektroninius procesus.

Esama padėtis

2002 m. buvo sukurta elektroniam verslui skirta internetinė erdvė (www.ehandel.no).

Bendra paskutiniųjų 12 mėnesių apyvarta (iki 2005 m. birželio mėn.) sudarė apie 500 mln. NOK. 2005 m. birželio mėn. duomenimis 7 iš 8 didžiausių savivaldybių dalyvauja šioje erdvėje, iš viso 26 įstaigos. Prie ehandel.no taip pat jungiasi pagrindinės sveikatos priežiūros institucijos.

2.5 Pasiryžimas vykdyti tyrimus

Iki 2010 m. bendrosios investicijos į mokslinius tyrimus padidės iki 3 proc. nuo BNP, 1 proc. šių investicijų sudarys viešosios lėšos. Siekiant Norvegiją padaryti moksliniuose tyrimuose pirmaujančia šalimi Vyriausybė, savo parengtoje Baltojoje knygoje dėl mokslinių tyrimų pasiūlė padidinti moksliniams tyrimams skiriamas investicijas.

Sėkmingam VERDIKT bevielės visuomenės programos įgyvendinimui reikia ypatingą dėmesį skirti šioms pagrindinėms sritims:

- Vartotojų sąsajoms (interfeisams), informacinės ir programinės įrangos administravimui
- Komunikacijų technologijoms ir infrastruktūrai
- Saugumui, duomenų apsaugai ir pažeidžiamumui
- Socialiniams, ekonominiams ir kultūriniais iššūkiams

– Iki 2009 m. Norvegijos dalis su IKT susijusiuose ES projektuose padidės iki, ir pageidautina viršys, Norvegijos finansinio indėlio dydį.

Esama padėtis

Norvegijos dalyvavimas ES mokslinių tyrimų programose:

Sėkmingos Norvegijos paraiškos dalyvauti ES pagrindų programose sudaro 29 proc., tiek finansavimo, tiek dalyvių skaičiumi. ES vidurkis yra atitinkamai 23 proc. ir 17 proc..

Pareiškėjai iš Norvegijos kreipėsi dėl 132 mln. eurų finansavimo iš IKT programų. Skirtas finansinės paramos dydis sudaro 33 mln. eurų.

Norvegija finansuoja 1,8 proc. ES Šeštosios pagrindų programos. Šiuo metu įgyvendinant projektą, Norvegijos skiriama dalis sudaro 1,6 proc. Norvegija finansuoja 1,8 proc. ES Šeštosios pagrindų programos. Šiuo metu įgyvendinant projektą, Norvegijos skiriama dalis sudaro 1,6 proc.

(Norvegijos mokslinių tyrimų taryba, apibendrinti duomenys Šestajai pagrindų programai)

3.1 Skaitmeninė sąveika viešajame sektoriuje

Iki 2009 m. Vyriausybė parengs pagrindus skaitmeninei komunikacijai viešajame sektoriuje, kad

- visa formali ir neįslaptinta komunikacija tarp viešojo sektoriaus įstaigų didžiąja dalimi vyktų elektroniniu būdu. Pirmą žingsnį žengs ministerijos, kurios šį reikalavimą įgyvendins vėliausiai per 2007 m.
- visos vyriausybės įstaigos įves elektroninį bylų tvarkymą ir inicijuos elektroninių archyvų sukūrimą
  - visos viešojo sektoriaus įstaigos atitinkamoms paslaugoms taikys sukurtus e-ID ir elektroninį parašą.

Esama padėtis

Iki 2005 m. pabaigos visos ministerijos turės elektronines archyvų ir bylų tvarkymo sistemas.

94 proc. savivaldybių turi elektroninius archyvus, 67 proc. turi bylų valdymo sistemas.

Vyriausybiniame sektoriuje, 88 proc. turi elektroninius archyvus, 69 proc. turi bylų ir dokumentų valdymo sistemas. Per pastaruosius trejus metus, nei kiek nesumažėjo pašto gaunamo per vidinę vyriausybinių sektoriaus pašto sistemą, nepaisant to, kad el.paštas ir elektroninis bylų tvarkymas tampa vis labiau įprastas.

(Vyriausybės administravimo tarnyba, 2005 m.)

(Norvegijos statistika KOSTRA 2005)

3.2 Atvirų IKT standartų ir atviro šaltinio programų naudojimas

- Iki 2009 m. visos naujos viešojo sektoriaus IKT ir informacinės sistemos naudos atvirus standartus.
- Iki 2006 m., bus parengtas keitimosi duomenimis ir dokumentais administravimo standartų rinkinys.
- Iki 2006 m visos viešojo sektoriaus įstaigos atitinkamuose savo planavimo dokumentuose numatys kaip planuoja naudoti atvirus standartus, į paslaugas orientuotą architektūrą ir atviro kodo taikomąsias programas.
- Iki 2008 m. duomenų ir dokumentų apsikeitimas viešajame sektoriuje atitiks administravimo standartus.
- Iki 2008 m. visos oficialios formos bus prieinamos elektronine forma ir parengtos taikant bendrą vartotojo sąsają.

Esama padėtis

Administravimo standartai kol kas taikomi tik nedidele apimtimi, t.y. archyvuose. Šiuo metu kuriama nauja NOARK versija, NOARK 5.

3.3 Sukurtų pranašumų panaudojimas ir nauji darbo metodai

- Iki 2009 m. bent 75 proc. viešojo sektoriaus įstaigų pateiks ataskaitas ir galės patvirtinti, kad skaitmenizavimo projektai prisidėjo prie darbo procesų pokyčių ir supaprastinimo.
- Iki 2009 m. bendroji verslo ataskaitų viešajam sektoriui našta lyginant su 2004 m. sumažės trijų šimtų pilnos dienos darbo vietų ekvivalentu.

Esama padėtis

52 proc. savivaldybių ir 59 proc. vyriausybinių įstaigų teigia, kad skaitmenizavimo projektai prisidėjo prie darbo procesų pokyčių ir supaprastinimo.

eNorvegija 2009 – prioritetinės iniciatyvos 2005 – 2007 m.

Žemiau pateikiamas sąrašas prioritetinių iniciatyvų 2005 – 2007 metų laikotarpiui. Šis sąrašas suderintas su atitinkamomis IKT iniciatyvomis Vyriausybės parengtame modernizacijos veiksmų plane.

Gyventojai ir skaitmeninė Norvegija

1. Piliečių portalo MinSide sukūrimas internetinėje svetainėje Norge.no

Iki 2005 m. pabaigos bus sukurtas piliečių portalas MinSide, veikiantis kaip elektroninė online viešųjų paslaugų tarnyba, suteikianti gyventojams skaitmeninę prieigą prie paslaugų naudojantis asmeniniu tinklapiu su saugiu prisijungimu. Vartotojai galės naudotis paslaugomis ar spręsti iškilusias problemas pasinaudodami portalu, nepriklausomai kokiai vyriausybinei įstaigai tos paslaugos „priklauso“. Už bendrąjį MinSide koordinavimą ir saugumo sprendimus yra atsakinga Modernizacijos ministerija, tuo tarpu už konkrečias įstaigų pateikiamas elektronines paslaugas atsako kiekviena įstaiga/ institucija.

Atsakingas: Modernizacijos ministerija

Įvykdymo terminas: 2005.12.31

2. Vartotojų pasitenkinimo viešosiomis paslaugomis tyrimai

Bus atliekami kasmetiniai vartotojų pasitenkinimo tyrimai siekiant atkreipti vartotojų dėmesį į naujas paslaugas ir stebinti vartotojų pasitenkinimą pagrindiniais stambiausiais IKT projektais skirtais visuomenei ir verslui. Tyrimai suteiks atgalinį ryšį su vartotojais ir leis vertinti kokybę bei draugiškumą vartotojui, ar viešosios paslaugos teikiamos efektyviau, ar yra kitokia pridėtinė vertė. Tyrimai taip pat apims siūlomus patobulinimus, kurie gali prisidėti prie labiau vientisų elektroninių apklausų.

Atsakingas: Modernizacijos ministerija, bendradarbiaujant su kitomis ministerijomis

Įvykdymo terminas: 2005.12.31

3. Nacionaliniai skaitmeninės kompetencijos tikslai – skaitmeninės kompetencijos apžvalgos

Bus parengti nacionaliniai skaitmeninės kompetencijos tikslai. Apžvalgos ir apklausos vyks bendradarbiaujant su profesinėmis organizacijomis ir atitinkamomis mokslinių tyrimų, darbdavių ir darbuotojų organizacijomis bei pagrindinėmis interesų grupėmis. Kompetencijos tikslai bus operacionalizuoti ir išbandyti bendradarbiaujant vartotojų grupių ir profesinių bendruomenių atstovams.

Atsakingas: Švietimo ir mokslinių tyrimų ministerija /VOX, bendradarbiaujant su kitomis ministerijomis bendradarbiaujant su kitomis ministerijomis

Įvykdymo terminas: 2006.12.31

4. Priemonės skirtos atskirties darbo rinkoje prevencijai

Pagrindiniai skaitmeniniai įgūdžiai yra svarbūs tiek siekiant užkirsti kelią atskirties darbo rinkoje, tiek palengvinant darbo paiešką. Vienas iš IA susitarimų plėtros etapų apima Vyriausybės bendradarbiavimą su darbo rinkos dalyviais įgyvendinant iniciatyvas skirtas užkirsti kelią situacijai, kuomet pagrindinių skaitmeninių įgūdžių trūkumas darbe sąlygoja ankstyvą iškritimą iš darbo rinkos. Skaitmeninės kompetencijos ugdymas taip pat bus naudojamas darbo ir socialinės gerovės administracijoje kaip kokybinės priemonės taisyklėms, kuomet tokios kompetencijos trūkumas užkerta kelią prioritetingoms darbo rinkos grupėms grįžti į darbo rinką.

Atsakingas: Darbo ir socialinės apsaugos ministerija ir Modernizacijos ministerija

Įvykdymo terminas: 2006.12.31

5. Viešosiomis lėšomis finansuotų tyrimų prieinamumas

Vyriausybė sudarys sąlygas padaryti viešomis lėšomis finansuotų mokslinių tyrimų, apmokėtų per Norvegijos mokslinių tyrimų tarybą, rezultatus lengviau prieinamus internetu. Vyriausybė remis vykstančią atvirų ir nemokamų žurnalų ir publikacijų archyvų plėtrą internete. Iki 2006 m. Švietimo ir mokslinių tyrimų ministerija pateiks pasiūlymus kaip Norvegijos mokslinių tyrimų rezultatai gali būti padaryti lengviau prieinamais.

Atsakingas: Švietimo ir mokslinių tyrimų ministerija

Įvykdymo terminas: 2006.12.31

6. Paveldo prieinamumas

Bus pateikta autorinių teisių apsaugos susitarimais ir duomenų apsaugą reglamentuojančiais teisės aktais pagrįsta strategija, numatanti kaip suteikti prieinamumą prie paveldo, įskaitant filmus, literatūrą, muziejus ir archyvų kolekcijas, specialiosios profesinės literatūros šaltinius ir nacionalinius audio ir fotografijos archyvus.

Atsakingas: Kultūros ir bažnyčios reikalų ministerija

Įvykdymo terminas: 2007.12.31

Norvegijos verslo ir pramonės inovatyvumas bei augimas

7. Altinn kaip verslo ir pramonės vartai į viešąjį sektorių

Altinn (www.altinn.no) bus verslo ir pramonės vartai į viešąjį sektorių, portalas siūlantis daugiausia pilnų elektroninių paslaugų su dialogais ir interaktyviomis paslaugomis, su bendromis, paprastomis sąsajomis ir elektroniniais parašais. Šiuo metu Altinn yra elektroniniai vartai palengvinantys įmonėms rasti, užpildyti ir pateikti privalomas formas vyriausybiniams įstaigoms.

Bendrosios strategijos dėl verslo bendruomenei teikiamų paslaugų plėtojimo tikslas (kaip išdėstyta Vyriausybės veiksmų plane, *Paprastė Norvegija 2005*) yra užtikrinti paslaugų koordinavimą, plėtros tempą ir užtikrinti, kad plėtra vyksta atsižvelgiant į vartotojų, t.y. verslo ir pramonės, pageidavimus ir poreikius.

Atsakingas: Už Altinn ir strategijos įgyvendinimą atsakinga Prekybos ir pramonės ministerija. Atitinkamos įstaigos ir savivaldybės yra atsakingos už savo teikiamas elektronines paslaugas.

Įvykdymo terminas: Altinn portalas jau yra parengtas ir iki 2005 m. birželio mėn. bus įdiegtos visos dialogo funkcijos. Iki 2005.12.31 Altinn pasiūlys elektroninius parašus prisijungimui per saugius vartus.

8. Veiksmų planas elektroniniams pirkimams ir elektroniam verslui viešajame sektoriuje

Nauji viešuosius pirkimus reglamentuojantys teisės aktai nuo 2006 m. ir bendro PKI grindžiamo ID ir parašų sprendimai nuo 2005 m. suteiks naujas platesnes galimybes naudotis elektroniniais viešaisiais pirkimais ir e-verslu viešajame sektoriuje. Internetinė erdvė ehandel.no jau veikia, tačiau jos apyvarta pakol kas nėra pasiekusi užsibrėžtų apimčių. Bus parengtas elektroninio verslo viešajame sektoriuje veiksmų planas 2006-2009 m. Veiksmų plane pagrindinis dėmesys bus skiriamas elektroninių pirkimų procesų naudojimui tose tiekimo grandinės dalyse, kurių šiuo metu neapima Viešųjų pirkimų duomenų bazė (DOFFIN) arba ehandel.no. Veiksmų plane taip pat bus pateikiamas iniciatyvos skirtos sustiprinti Norvegijos verslo ir pramonės, ypač smulkaus ir vidutinio sektoriaus, konkurencingumą. Todėl pagrindinis dėmesys bus sutelktas siekiant www.doffin.no padaryti kiek įmanoma patrauklesniu vartotojui.

Atsakingas: Modernizacijos ministerija

Įvykdymo terminas: 2005.12.31

9. Kompetencijos ugdymo iniciatyvos susiję su e-verslo procesais, vykdomos pagal Innovation Norway

Patirtis rodo, kad vartotojo kontroliuojama programinė įranga, paremta bendradarbiavimo tinklu, pramonės dalyvavimu ir kt. Gali sustiprinti konkurencingumą ir inovatyvumą panaudojant efektyvesnius elektroninio verslo procesus ir IKT sprendimus. Innovation Norway tokią programinę įrangą sukurs iki 2006 m. siekiant, kad visi pramonės subjektai ir įmonės, kurioms šios kompetencijos iniciatyvos leidžia pasinaudoti inovatyviomis elektroninio verslo galimybėmis, nuo 20009 m. pabaigos galėtų tuo naudotis.

Atsakingas: Prekybos ir pramonės ministerija / Innovation Norway

Įvykdymo terminas: 2006.12.31

10. ARKTRANS operacionalizacija (ARchitektūra TRANSportui)

Vyriausybė nusprendė, kad ARKTRANS bus naudojamas kaip pagrindas plėtojant elektronines paslaugas transporto sektoriui. ARKTRANS sukurs pagrindus kokybės gerinimui ir pakartotiniam elektroninės informacijos naudojimui visame transporto sektoriuje. Nuo (ir įskaitant) 2005 m. ITS Norge bus atsakinga už ARKTRANS operacionalizavimą ir priežiūrą. ITS Norge yra transporto įmonių, mokslinių tyrimų institucijų ir verslo bendruomenės asociacija. Dirbant su ARKTRANS bus siekiama holistinių, integruotų sprendimų keleivių ir prekių pervežimams, efektyvios transporto pramonės, geresnio transporto vartotojų poreikių tenkinimo, geresnę aplinką, patobulintą saugumą ir mažesnę pažeidžiamumą.

Atsakingas: Transporto ministerija

Įvykdymo terminas: Nuolatinė administravimo struktūra 2007.12.31

Koordinuotas ir vartotojui pritaikytas viešasis sektorius

11. Bendra infrastruktūra e-ID ir e-parašų naudojimui viešajame sektoriuje

Brønnøysund Registrų centras, įgaliotas vyriausybinių ir savivaldybių sektoriaus, sudarys pagrindų susitarimus su rinkos dalyviais, kurie siūlys reikalingus produktus ir paslaugas.

Svarbūs infrastruktūros komponentai bus šie:

- Saugus portalas, kuris palaikys elektronines paslaugas verslo bendruomenei ir gyventojams.
- Saugaus portalo registro tarnyba, kuri palaikys greitą e-ID ir e-parašų paskirstymą gyventojams, remiantis kitomis elektroninio identifikavimo formomis, tokiomis kaip slaptažodžiai ir saugumo kodai skiriami vyriausybinių įstaigų naudojant jų paslaugas. Taip pat bus parengti sprendimai platinti didelio saugumo lygio sertifikatus, kurie bus įteikiami asmeninio susitikimo metu, pvz. Darbo ir gerovės administravimo tarnbos, bibliotekose.
- Bendras sprendimas dėl e-ID/ e-paramų naudojimo vyriausybiniams įstaigoms ir viešojo sektoriaus darbuotojams.

Siekiant užtikrinti, kad šia infrastruktūra grindžiami sprendimai atitiktų Elektroninio ID ir parašo (PKI) specifikacijose nustatytus reikalavimus, bus parengta savanoriška vyriausybės pritarimo schema.

Atsakingas: Brønnøysund registrų centras ir Modernizacijos ministerija

Įvykdymo terminas: 2006.12.31

12. Elektroninė administracija

Bus pasirengta, kad visa oficiali, neįslaptinta komunikacija tarp viešojo sektoriaus įstaigų vyktų elektroniniu būdu. Po nustatytos datos, popieriniai raštai, laišškai ir kita oficiali korespondencija tarp vyriausybės įstaigų nebus siunčiama paprastuoju paštu. Iki 2007 m. visa neįslaptinta komunikacija tarp ministerijų vyks elektroniniu būdu.

Atsakingas: Modernizacijos ministerija

Įvykdymo terminas: 2007.12.31

13. Geresnė elektroninė komunikacija pasitelkiant operacinį suderinamumą

Vis daugiau investicijų bus skiriama techninių sprendimų, koncepcijų ir sąvokų, kurios yra svarbios elektroniam koordinavimui viešajame sektoriuje koordinavimui ir tolesniam naudojimui. Šis darbas apims daug dalinai paralelių veiksmų, įskaitant standartizacijos funkcijos viešajam sektoriui sukūrimą, pagrįstą Sąveika tarp atitinkamų įstaigų. Svarbūs pranešimai ir metaduomenys turi būti išaiškinti ir koordinuojami, taip pat būtina pagerinti apsigėtimą žiniomis ir informacijos sklaidą.

Atsakingas: Modernizacijos ministerija

Įvykdymo terminas: 2006.12.31

14. Geresnė elektroninė komunikacija pasitelkiant operacinį suderinamumą

Turi būti priimta visapusiška ir aiški kainų nustatymo politika pakartotiniam naudojimui ir pridėtinės vertės kūrimui pasinaudojant viešojo sektoriaus informacija. Iki 2005 m. pabaigos vyriausybė pasiūlys naujas gaires viešojo sektoriaus informacijos įkainojimui. Šios gairės bus taikomos pakartotiniam informacijos naudojimui kultūros, mokslinių tyrimų ir meteorologijos sektoriuose.

Atsakingas: Modernizacijos ministerija

Įvykdymo terminas: 2005.12.31

15. Geresnė pagrindinių duomenų ir asmeninių duomenų sritis

Ateityje gyventojų registrai žymiai didesne apimtimi nei dabar bus centriniai vyriausybės registrai talpinantys identifikatorius ir pagrindinę informaciją apie atskirus visuomenės narius. Šioje srityje būtinieji darbai yra registro turinio ir administravimo principų apibrėžimas, teisiniai iššūkių ir administracinės bei ekonominės pasekmės. Darbai yra koordinuojami su Gyventojų registro akto ir susijusių teisės aktų peržiūra.

Atsakingas: Šiuo metu vyksta diskusija dėl atsakomybės pasidalinimo tarp Finansų ir Modernizacijos ministerijų

Įvykdymo terminas: Pažangos grafikas bus pateiktas 2005 m. rudenį.

16. Prieiga prie visos oficialios lokalizuotos informacijos per *Skaitmeninę Norvegiją*

Skaitmeninė Norvegija leis viešiesiems geografinės informacijos (žemėlapių ir geografinių duomenų) bei turto duomenų gamintojams, administratoriams ir pagrindiniams nacionaliniams vartotojams sukurti bendrą, koordinuotą ir į vartotoją orientuotą paslaugą. Paslauga visiems prieinama per administracinę partnerystę pateiks visus standartizuotus duomenis per bendrą portalą. Paslauga bus prieinama ir komerciniais tikslais ir kaip nemokamas informacijos šaltinis gyventojams.

Skaitmeninės Norvegijos veikla, kiek įmanoma, turi būti reglamentuojama standartiniais susitarimų rinkiniais, bendru finansiniu modeliu, tolesne standartų ir bendros technologinės platformos plėtra, teikiant duomenis internetu. Skaitmeninę Norvegiją koordinuos Norvegijos kartografijos centras. Investicijos turėtų padidinti prieinamos lokalizuotos informacijos įvairovę ir apimtį bei pagerinti kokybę ir prieinamumą visiems.

Atsakingas: Aplinkos ministerija, bendradarbiaujant su kitomis ministerijomis, savivaldybėmis ir Norvegijos kartografijos centras.

Įvykdymo terminas: 2005.12.31 (pirmojo *Skaitmeninės Norvegijos* etapo įgyvendinimui).

17. Skaitmeninis administracijos ir personalo valdymas viešajame sektoriuje

Skaitmeninis valdymas taps integruota viešojo sektoriaus valdymo dalimi. Perėjimas į skaitmeninį formatą suteikia daug galimybių ir todėl visi vadovai privalo gebėti pasitelkti elektroninį vadovavimą.

– Bus sukurtos iniciatyvos skirtos užtikrinti, kad Skaitmeninis vadovavimas taptų integruota viešojo sektoriaus valdymo funkcijų dalimi.

– Turi būti tinkamai pasirengta, kad viešojo sektoriaus darbuotojai būtų pasiruošę skaitmeniniams pokyčiams darbe.

Atsakingas: Modernizacijos ministerija

Įvykdymo terminas: 2006.12.31

18. S@mspill 2007

S@mspill 2007 yra nacionalinė IKT plėtros strategija sveikatos priežiūros ir socialinių reikalų sektoriuje. Šio darbo vizija yra pasiekti, kad pacientų ir vartotojų sąveika naudojantis paslaugomis būtų vienoda. Strategija apima „vietos valdžios programą“, kuri prisidės prie koordinuotos elektroninio bendradarbiavimo plėtros savivaldybių sveikatos priežiūros ir socialinių reikalų sektoriaus viduje ir su šiuo sektoriumi. Šešios pilotinės savivaldybės - „švyturiai“ bus stebimos trijų metų laikotarpiu. Pilotinių „švyturių“ projektai yra nacionalinių iniciatyvų tipo projektai, kuriais siekiama perduoti patirtį kitoms savivaldybėms ir išbandyti konkrečias elektroninės komunikacijos iniciatyvas. Šios savivaldybės identifikuos elektroninės komunikacijos poreikius, galimus pasiekimus ir galimus sprendimus bendraujant savivaldos sveikatos priežiūros ir socialinių reikalų tarnybose bei tarp socialinių tarnybų ir sveikatos priežiūros specialistų. Projektai turės skatinantį poveikį parodant esamas galimybes ir demonstruojant pasiekimus.

Atsakingas: Sveikatos ir socialinių reikalų direktoratas

Įvykdymo terminas: 2008.12.31

19. IPLOS registro sukūrimas

IPLOS yra informacinė sistema, pagrįsta duomenimis apie asmenis skirta savivaldybių socialinių ir sveikatos paslaugų vartotojams. Ši sistema pradės veikti visose savivaldybėse nuo 2006 m. sausio 1 d. Sistema yra skirta dokumentavimui, ataskaitų teikimui ir statistikai, leisianti pateikti informaciją apie paslaugų vartotojo prašytas/ gautas paslaugas. Tai bus privaloma KOSTRA dalis ir suteiks geresnį pagrindą planavimui ir valdymui, taip pat bus naudinga palyginant kokybę ir efektyvumą tarp paslaugų ir savivaldybių. Siekiant užtikrinti centrinio pseudonimo IPLOS registro sukūrimą, Vyriausybė pasiūlė teisės aktą (Ot.prp. nr. 65 (2004-2005) Asmens sveikatos priežiūros pokyčių aktas), kuriuo leidžiama registrams, nurodytiems įstatyminiuose teisės aktuose, taip pat tvarkyti sveikatos priežiūros informaciją, tam, kad vykdyti Socialinių paslaugų akte pavestas užduotis. IPLOS registro sukūrimą reglamentuojantis teisės aktas bus išsiųstas konsultacijoms 2005 m. pavasarį.

Atsakingas : Sveikatos priežiūros ir rūpybos paslaugų ministerija
Įvykdymo terminas: 2006.01.01

20. Pasiekimų išnaudojimas viešojo sektoriaus IKT projektuose

Gerosios patirties sklaida įgyvendinant skaitmenizavimo projektus

Bus parengtos „gerosios patirties“ gairės, kuriose bus pateikiami sėkmingų IKT projektų įvairiose viešojo sektoriaus srityse pavyzdžiai. Pavyzdžiuose taip pat bus parodoma kaip šie sprendimai buvo integruoti į organizacijas ir kokie pasiekimai/ laukiami rezultatai buvo pasiekti.

Atsakingas: Modernizacijos ministerija
Įvykdymo terminas: 2005.12.31

Pasiekimų atsiskaitymo ir įvertinimo gairės

Bus parengtos „gerosios patirties“ gairės skirtos tikslinių rezultatų panaudojimui viešajame sektoriuje, taikant geresnį IKT investicinių išteklių panaudojimą ir geresnę kontrolę išnaudojant investicijų pasiekimus. Geram vertinimui turi būti nustatyti stabilūs, prognozuojami, aiškūs rodikliai bei numatytas aiškus atsiskaitymo grafikas. Tai leis aiškiai sekti pažangą ir atskleisti tobulinimo poreikius.

Atsakingas: Modernizacijos ministerija
Įvykdymo terminas: 01.07.2006

Įvertinti HØYKOM finansuojamų projektų pasiekimus.

Høykom programos finansuojami projektai turi ataskaitose pateikti tokius kiekybinius rodiklius kaip išlaisvinta darbo jėga, sumažinti veiklos kaštai, trumpesni bylų tvarkymo terminai, naujų paslaugų sukūrimas, sumažinti paslaugų teikimo kaštai ir sumažinti paslaugų kaštai vartotojui. Projektai taip pat turės pateikti kokybinius rodiklius.

Atsakingas: Modernizacijos ministerija ir kitos institucijos
Įvykdymo terminas: 2006.12.31

21. Høykom programos tąsa

Høykom programa bus tęsiama iki 2007 m., stiprinant plačiajuosčio ryšio plėtrą periferiniuose šalies regionuose ir skatinant modernios plačiajuosinės komunikacijos potencialo išnaudojimą. Programos tikslas – kad Høykom rezultatai ir pasiekimai būtų perduodami kitoms Vyriausybės investicijoms į viešojo sektoriaus efektyvumą ir supaprastinimą naudojant IKT. Tęsiama programa akcentuos parama projektams, kurias demonstruojamas didelės apimties ir sisteminių priemonių potencialas ir aiškiai parodomi matomi projekto pasiekimai. Høykom veikla bus aktyviai pasinaudojama pristatant žiniomis pagrįstus sprendimus suteikiančius viešojo sektoriaus paslaugoms efektyvumą ir pagerinančius jas naudojant elektroninę komunikaciją. Programa orientuota į vartotojus.

Įvykdymo terminas: Modernizacijos ministerija
Terminas: 2007.12.31

Publikacija

Modernizacijos ministerija
P.O. Box 8004 Dep
N-0030 Oslo
www.mod.dep.no
Dėl leidinio užsakymo kreiptis į
Norvegijos modernizacijos ministeriją
Tel.: (+ 47) 22 24 03 01
El.p.: postmottak@mod.dep.no
Leidinio nr.: P-0920 E
Tiražas: 1.000
Dizainas ir maketavimas: Gazette
Iliustracijos: Emelie Spjut
Spausdino: Gan Grafisk
2005 m. birželio mėn.